

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

บันทึกจัดการวิทยุกับการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการ

● สุภาณี เวชพงศา ●

นักจัด
รายการวิทยุกับ
การเผยแพร่ข้อมูล
วิชาการ

สุภาณี เวชพงศา

อภินันทนาการ

จาก

สถานีวิทยุกระจายเสียงและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

๒๕/๒๕ ถนนพุทธมณฑล ศาลายา นครปฐม 1๓17๖

นักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการ

พิมพ์ครั้งแรก

พฤษภาคม 2540

จำนวนพิมพ์

500 เล่ม

ผู้จัดพิมพ์

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

ด.ศาลายา อ.พุทธมณฑล

จ.นครปฐม 73170

โทร 441-0201, 441-9666

โทรสาร 441-9333

E-mail : directpr@mucc.mahidol.ac.th

เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 209

ISBN 974-588-673-4

คำนำในการจัดพิมพ์

"สื่อมวลชน" ในโลกแห่งยุคข่าวสารเช่นปัจจุบันนี้ มีความสำคัญจนดูประหนึ่งว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในชีวิต โดยเฉพาะ "สื่อวิทยุ" นั้น กล่าวได้ว่าเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มประชากรได้มากที่สุด ใน "สื่อวิทยุ" เอง "นักจัดรายการวิทยุ" ก็เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในฐานะที่เป็นผู้นำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับกลุ่มผู้ฟัง

สถาบันฯ ทำการศึกษาเรื่อง "นักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการของหน่วยงานราชการ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักจัดรายการวิทยุมีบทบาทในด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น

ตลอดระยะเวลาในการทำการศึกษานักวิชาการของสถาบันฯ ได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ เริ่มตั้งแต่คุณทวี คงภักดีพงศ์ และคุณนิตยา พิริยะธรรมวงศ์ และคุณสุภาณี เวชพงศา ร่วมกันริเริ่มทำการศึกษามา โดยมี รศ.ดร.จรรยา เศรษฐบุตร เป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งเป็นผู้อ่านตรวจทานงานศึกษาชิ้นนี้

สถาบันฯ คาดหวังว่าเอกสารเล่มนี้พอที่จะนำมาใช้เป็นประโยชน์ในด้านการส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ โดยอาศัย "นักจัดรายการวิทยุ" ได้บ้างไม่มากนักน้อย และหากเอกสารนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างในทางใดทางหนึ่ง นับได้ว่าการจัดพิมพ์เอกสารชิ้นนี้ไม่เป็นการสูญเปล่า อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าพอใจที่สุดคือเอกสารนี้ย่อมต้องมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง จึงใคร่ขอให้อ่านได้กรุณาแก้ไขและเสนอแนะมายังสถาบันฯ ด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงในโอกาสต่อไป

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
วิธีดำเนินการวิจัย	7
ลักษณะทางด้านประชากรของนักจัดรายการวิทยุ	11
ข้อมูลทั่วไปทางด้านการจัดรายการวิทยุ	17
ข้อมูลทั่วไปด้านรายการวิทยุที่นักจัดรายการวิทยุ ดำเนินการ	28
การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านวิชาการของ นักจัดรายการวิทยุ	37
ความคิดเห็นในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของ นักจัดรายการวิทยุ	57
คุณสมบัติของนักจัดรายการวิทยุ	61
รูปแบบของสื่อวิทยุในอุดมคติ	64
สรุปผลการศึกษา	67
ข้อเสนอแนะ	77

หลักการและเหตุผล

ในทศวรรษที่ผ่านมาสังคมไทยมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในกระแสแห่งการพัฒนา "สื่อมวลชน" ในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งก็ได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน กล่าวคือจากอดีตที่สื่อมวลชนมีเป้าหมายหลักที่เน้นการดำเนินการเพื่อให้ความบันเทิงแก่ประชาชนเพียงอย่างเดียว มาสู่ในยุคปัจจุบันที่สื่อมวลชนเริ่มให้ความสำคัญในการให้สาระความรู้ควบคู่ไปกับการให้ความบันเทิงด้วย ดังจะเห็นได้จากการที่มีรายการประเภทสารคดี สารวิชาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายในสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แนวโน้มของการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการผ่านสื่อมวลชนนับได้ว่าเป็นนิมิตหมายที่ดี ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนได้มีโอกาสนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานออกเผยแพร่แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานราชการที่ดำเนินการทางด้านบริการความรู้วิชาการเป็นส่วนใหญ่

"วิทยุ" เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีหน้าที่เช่นเดียวกับสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ คือมีหน้าที่ในการเสนอข่าวข้อเท็จจริง (Informative function) การเสนอความคิดเห็น (Opinion function) การให้ความบันเทิง (Entertainment function) การให้การศึกษา (Educational function) การเป็นผู้คอยท้วงติงเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชน (Guardian) การเผยแพร่โฆษณา (Publicity & Advertising) และหน้าที่ในการให้บริการแก่สาธารณะ (Public service) (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2532 :

178-179)¹ และในปัจจุบันนี้นับได้ว่า “วิทยุ” เป็นสื่อที่แพร่หลายมากที่สุดในกลุ่มประชาชนเมื่อเทียบกับสื่อประเภทอื่น เพราะวิทยุเป็นสื่อที่สามารถส่งข่าวสารได้ทั้งในรูปของคำพูด เสียงเพลง ดนตรี ข่าว รายการสาระประโยชน์ และบันเทิงต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนเป็นจำนวนมากได้ ทำให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลตามที่ต่าง ๆ สามารถรับฟังข่าวสารได้ในระยะเวลาที่รวดเร็ว

ในยุคปัจจุบัน “วิทยุ” มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยก้าวเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในสังคมมากขึ้น ไม่ใช่แต่เพียงในสังคมชนบทที่ห่างไกลเพียงอย่างเดียวเท่านั้นในสังคมเมืองเอง วิทยุก็ได้รับความนิยมแพร่หลายมากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะในขณะที่สังคมเมืองประสบปัญหาทางด้านการจราจรอย่างหนัก ทำให้ผู้คนหันมาเปิดรับฟังข่าวสารจากวิทยุกันมากขึ้น ในด้านของตัวสื่อวิทยุเองก็เช่นกัน ได้มีการพัฒนาปรับปรุงไปอย่างรวดเร็ว เช่น การขยายการออกอากาศจากเดิมที่ครอบคลุมเฉพาะส่วนเป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ การติดตั้งเครื่องควบคุมระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการออกอากาศ การมีสถานีวิทยุกระจายเสียงเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนถึง 484 สถานี ฯลฯ (ดูตารางที่ 1) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเปรียบเสมือนการเปลี่ยนแปลงโฉมใหม่ ทำให้ “วิทยุ” ก้าวเข้ามามีบทบาทที่สำคัญยิ่งในชีวิตประจำวันของคนในสังคมมากขึ้น

¹ วิรัช ลภีรัตนกุล. 2532. “การประชาสัมพันธ์”. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตารางที่ 1 จำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย

หน่วยงาน เจ้าสังกัด	กรุงเทพมหานคร			ส่วนภูมิภาค			รวมทั้งประเทศ		
	A.M.	F.M.	รวม	A.M.	F.M.	รวม	A.M.	F.M.	รวม
การประชาสัมพันธ์	5	6	11	48	68	116	53	74	127
สำนักศูนย์วิชาการทหาร สูงสุด	2	3	5	6	4	10	8	7	15
กองทัพบก	11	12	23	68	37	105	79	49	128
กองทัพอากาศ	1	3	4	6	11	17	7	14	21
กรมตำรวจ	3	1	4	15	17	32	18	18	36
อสมท.	2	1	3	5	36	41	7	37	44
ส่วนราชการอื่น ๆ	2	8	10		52	52	2	60	62
	9	7	16	6	18	24	15	25	40
	35	41	76	154	243	397	189	284	473
				สถานีวิทยุเคลื่อนที่เฉพาะกิจกองทัพบก				11	11
							200	284	484

ที่มา : สภาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหน่วยงานราชการหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่โดยตรงในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร โดยมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ และเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแบ่งการศึกษาออกได้เป็น 8 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง เป็นการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศและโรคเอดส์ (Sexuality and AIDS) กลุ่มที่สอง เป็นการศึกษาวิจัยในประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรและครอบครัว (Demographic Transition and Family) กลุ่มที่สาม เป็นงานวิจัยที่สนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยของประชากรทั้งในเขตเมืองและชนบท (Population and Health)

กลุ่มที่สี่ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการย้ายถิ่นและการขยายเมือง (Migration and Urbanization) กลุ่มที่ห้า เป็นการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับประชากรและสิ่งแวดล้อม (Population and Environment) กลุ่มที่หก งานวิจัยทางด้านสตรีและการพัฒนา (Women and Development) กลุ่มที่เจ็ด การศึกษาเรื่องประชากรในเอเชียอาคเนย์ (Southeast Asian Population Study) และ กลุ่มที่แปด การศึกษาและส่งเสริมศักยภาพชุมชน (Community Study and Promotion Project)

งานวิจัยที่ดำเนินการโดยสถาบันฯ แม้ว่าจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการกำหนดนโยบายและแผนในการพัฒนาประเทศ แต่ก็เป็นการใช้ประโยชน์ในระดับหนึ่งเท่านั้นประโยชน์สูงสุดที่ควรจะได้รับจากงานวิจัยก็คือความสามารถที่จะสื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้และเข้าใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันได้ และสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาปรับ และใช้ประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัวได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และวิธีการที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้แก่ประชาชนทั่วไปนั้น จะเห็นได้ว่าการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางสื่อวิทยุ โดยอาศัยบทบาทหน้าที่ของ "นักจัดรายการวิทยุ" เป็นวิถีทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพเช่นกัน

โดยปกติแล้วเมื่อหน่วยงานใดต้องการใช้สื่อวิทยุเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หน่วยงานนั้นมักใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยหรือสำรวจข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือกลุ่มผู้ฟังเป็นตัวชี้ในการตัดสินใจเพียงอย่างเดียว ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเท่าที่ผ่านมาที่มักเลือกสอบถามความคิดเห็นความต้องการจากกลุ่มผู้ฟังเป็นส่วนใหญ่ งานวิจัยที่ทำ

การสำรวจเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้จัดทำหรือ "นักจัดรายการวิทยุ" ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารในกระบวนการของการสื่อสารยังมีอยู่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเก็บข้อมูลจากนักจัดรายการวิทยุในด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ สถาบันฯ จึงได้ทำการศึกษาเรื่อง "นักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการของหน่วยงานราชการ" ขึ้นมาเพื่อสนองตอบต่อความต้องการข้อมูลในด้านนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุต่อการเผยแพร่ข้อมูล วิชาการของหน่วยงานราชการ และนำความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุไปใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการของหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะสำหรับการดำเนินงานในโครงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการศึกษาด้านประชากรของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง "นักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการของหน่วยงานราชการ" เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นในโอกาสที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ดำเนินการจัดทำโครงการเผยแพร่ความรู้และความตระหนักเรื่องโรคเอดส์แก่นักจัดรายการวิทยุ ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยอาศัย "นักนิเทศศาสตร์" ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและผ่านการอบรมทางด้านความรู้เรื่องโรคเอดส์จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอย่างดี เดินทางไปพบนักจัดรายการวิทยุเพื่อพูดคุยให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และขอความร่วมมือในการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์ผ่านรายการวิทยุกับนักจัดรายการวิทยุโดยตรง ทั้งนี้ในการเข้าพบและพูดคุยระหว่าง นักจัดรายการวิทยุกับ "นักนิเทศศาสตร์" จะเน้นบรรยากาศของการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) เพื่อให้ "นักนิเทศศาสตร์" ได้รับทราบถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของนักจัดรายการวิทยุ อีกทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันซึ่งบรรยากาศของการสื่อสารแบบสองทางนี้จะเอื้ออำนวยให้วัตถุประสงค์ของโครงการดำเนินไปได้ด้วยดี และเมื่อ "นักนิเทศศาสตร์" ได้ปฏิบัติงานในฐานะ "นักนิเทศศาสตร์" เรียบร้อยแล้ว ก็จะขอความร่วมมือจากนักจัดรายการวิทยุเพื่อขอสัมภาษณ์ โดยอาศัยแบบสัมภาษณ์ที่แบ่งออกได้เป็น 6 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางด้านงานวิทยุ
- ส่วนที่ 2 การเผยแพร่ข้อมูลวิชาการ
- ส่วนที่ 3 ปฏิกริยาจากผู้ฟัง ในแต่ละรายการของนักจัดรายการวิทยุ
- ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุ ต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ
- ส่วนที่ 5 รูปแบบของวิทยุในอุดมคติของนักจัดรายการวิทยุ
- ส่วนที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของนักจัดรายการวิทยุ

ในแผนการเก็บข้อมูล ผู้ศึกษากำหนดที่จะเดินทางไปพบนักจัดรายการวิทยุตามสถานีวิทยุต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศ โดยอาศัยรายชื่อสถานีวิทยุที่รวบรวมโดย กบว. ทั้งภาค F.M. และ A.M. รวมทั้งสิ้น 474 สถานี และจัดแบ่ง "นักนิเทศศาสตร์" เป็นทีม ๆ ละ 2 คน เดินทางไปยังสถานีวิทยุต่าง ๆ เพื่อรอฟบนักจัดรายการวิทยุ

การเก็บข้อมูลมีข้อยกเว้นในกรณีของกรุงเทพมหานคร คือ นอกจาก "นักนิเทศศาสตร์" จะเดินทางไปพบนักจัดรายการวิทยุตามสถานีวิทยุต่าง ๆ แล้ว ผู้ศึกษาได้กำหนดให้ "นักนิเทศศาสตร์" เดินทางไปยังบริษัทที่ได้รับเหมาเวลามาจากทางสถานีและดำเนินการจัดรายการที่บริษัท ซึ่งคาดว่าจะทำให้การเข้าพบและสัมภาษณ์ นักจัดรายการวิทยุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในทางปฏิบัติผู้ศึกษาพบว่า การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ นั้นไม่สามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดใน

เรื่องเวลาของนักจัดรายการวิทยุที่มีภาระกิจที่เร่งด่วนตลอดเวลา ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้จึงสามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวนทั้งสิ้น 804 ราย ตามรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนสถานีและนักจัดรายการวิทยุที่เก็บข้อมูลได้

ภาค	สถานี	นักจัดรายการวิทยุ
กลาง	23	263
ตะวันออก	16	41
ตะวันออกเฉียงเหนือ	51	165
เหนือ	42	193
ใต้	37	142
รวม	169	804

หมายเหตุ: ภาคกลาง = กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี นครปฐม
นนทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี ลพบุรี
สระบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม

ภาคตะวันออก = จันทบุรี ชลบุรี ระยอง ตราด

ภาคเหนือ = เชียงราย เชียงใหม่ ดาก แพร่ อุตรดิตถ์
ลำปาง นครสวรรค์ พิชณุโลก

ภาคใต้ = ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต
ระนอง พังงา สงขลา นราธิวาส ยะลา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ = อุบลราชธานี นครราชสีมา ขอนแก่น
มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ สุรินทร์
บุรีรัมย์ ยโสธร มุกดาหาร สกลนคร
นครพนม หนองคาย อุตรธานี ศรีสะเกษ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเก็บข้อมูลจะไม่สามารถเก็บข้อมูลจาก
กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ แต่ผู้ศึกษาเชื่อว่าข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดนี้เป็น
ตัวแทนของนักจัดรายการวิทยุได้ เนื่องจากการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เมื่อ
พิจารณาตามรายจังหวัดแล้ว พบว่าสามารถเก็บข้อมูลได้ 46 จังหวัด
จาก 67 จังหวัดที่มีสถานีวิทยุ (ร้อยละ 69) หรือหากพิจารณาตาม
จำนวนสถานีวิทยุทั้งหมดทั่วประเทศก็พบว่าสามารถเก็บข้อมูลได้ 169
สถานี จากสถานีวิทยุทั้งหมด 484 สถานี (ร้อยละ 35)

ลักษณะทางด้านประชากรของนักจัดรายการวิทยุ

จากข้อมูลของนักจัดรายการวิทยุจำนวนทั้งสิ้น 804 ราย พบว่าสัดส่วนระหว่างนักจัดรายการวิทยุ ชายและหญิงอยู่ในสัดส่วนที่พอ ๆ กัน คือนักจัดรายการวิทยุที่เป็นเพศชายมีจำนวน 399 ราย (ร้อยละ 49.6) และเพศหญิง 405 ราย (ร้อยละ 50.4) เช่นเดียวกันกับเรื่องสถานภาพสมรส นักจัดรายการวิทยุมีสถานภาพสมรสแล้วและโสดในสัดส่วนที่พอกันคือ มีนักจัดรายการวิทยุที่มีสถานภาพสมรสแล้วจำนวน 376 ราย (ร้อยละ 46.8) ในขณะที่มีสถานภาพโสดจำนวน 392 ราย (ร้อยละ 48.8) โดยคู่สมรสส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ ในจำนวน 139 ราย (ร้อยละ 37.0) รองลงมาคือเป็นแม่บ้านทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานบ้านต่าง ๆ โดยไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นใดในจำนวน 73 ราย (ร้อยละ 19.5)

ในเรื่องอายุของนักจัดรายการวิทยุ พบว่านักจัดรายการวิทยุมีอายุ 23-27 ปีเป็นส่วนใหญ่ โดยมีนักจัดรายการวิทยุที่อยู่ในช่วงอายุนี้นี้จำนวน 213 ราย (ร้อยละ 26.5) รองลงมาคือช่วงอายุ 28-32 ปี, 33-37 ปี, 38-42 ปี และ 43-47 ปี ในจำนวน 191, 118, 107 และ 57 ราย (ร้อยละ 23.8, 14.7, 13.4 และ 7.1) ตามลำดับ อายุเฉลี่ยของนักจัดรายการวิทยุเท่ากับ 33.2 ปี อายุสูงสุดของนักจัดรายการวิทยุ คือ 72 ปี ในขณะที่อายุต่ำสุดคือ 18 ปี (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตาม เพศ สถานภาพสมรส อาชีพของคู่สมรส และอายุ

	จำนวน	ร้อยละ
เพศ (N = 804)		
ชาย	399	49.6
หญิง	405	50.4
รวม	804	100.0
สถานภาพสมรส (N = 804)		
โสด	392	48.8
สมรส	376	46.8
หม้าย/หย่า/แยก	35	4.4
* ไม่ตอบ 1 ราย		
รวม	803	100.0
อาชีพของคู่สมรส (N = 376)		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ/แม่บ้าน	73	19.5
รับราชการ	139	37.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.0
ลูกจ้างบริษัทเอกชน	30	8.0
ทำธุรกิจส่วนตัว	70	18.7
ทำงานเกี่ยวกับวิทยุ	24	6.4
รับจ้างทั่วไป	24	6.4
* ไม่ตอบ 1 ราย		
รวม	375	100.0

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี) (N = 804)		
18-22	50	6.2
23-27	213	26.6
28-32	191	23.8
33-37	118	14.7
38-42	107	13.4
43-47	57	7.1
48-52	38	4.7
53 ปีขึ้นไป	28	3.5
* ไม่ตอบ 2 ราย		
รวม	802	100.0
อายุเฉลี่ย = 33.2 ปี		

ด้านการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คือในจำนวน 384 ราย (ร้อยละ 47.8) รองลงมาคือ จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย - ปวช. และระดับปวส.- ปวท. ในจำนวน 195 และ 134 ราย (ร้อยละ 24.3 และ 16.7) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีนักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี อีกจำนวน 25 ราย (ร้อยละ 3.1)

สำหรับสาขาวิชาเอก นักจัดรายการวิทยุที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโดยตรง คือทางด้านนิเทศศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชนมีจำนวนน้อยกว่านักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ กล่าวคือ มีนักจัดรายการวิทยุจำนวน 159 ราย (ร้อยละ 19.7) เท่านั้นที่จบการศึกษาในสาขาวิชาทางด้านนิเทศศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชน นอกนั้นจะจบการศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่ใช่ทางด้านนิเทศศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวนถึง 481 ราย (ร้อยละ 59.8) (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตามระดับการศึกษา และสาขาวิชา

	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา (N = 804)		
ประถมศึกษาตอนต้น	7	0.9
ประถมศึกษาตอนปลาย	8	1.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	49	6.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย-ปวช.	195	24.3
ปวส.-ปวท.	134	16.7
ปริญญาตรี	384	47.9
สูงกว่าปริญญาตรี	25	3.1
* ไม่ตอบ 2 ราย		
รวม	802	100.0

ตารางที่ 3.2 (ต่อ).

	จำนวน	ร้อยละ
สาขาวิชาที่จบการศึกษา (N = 804)		
ไม่มีสาขาวิชา**	161	20.1
สื่อสารมวลชน	59	7.4
นิเทศศาสตร์	100	12.5
อื่น ๆ***	481	60.0
* ไม่ตอบ 3 ราย		
รวม	801	100.0

** หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าปวช. จึงไม่สามารถระบุสาขาวิชาเอกได้

*** หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ทางด้านนิเทศศาสตร์หรือด้านสื่อสารมวลชน เช่น ภาษาอังกฤษ ประวัติศาสตร์ การบริหารธุรกิจ การตลาด การเงินและธนาคาร เป็นต้น

สถานที่เกิดของนักจัดรายการวิทยุ จากการศึกษาพบว่าสถานที่เกิดของนักจัดรายการวิทยุอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทยรวมทั้งต่างประเทศด้วย โดยมีสถานที่เกิดอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดถึง 215 ราย (ร้อยละ26.8) รองลงมาเป็นผู้ที่มีสถานที่เกิดในภาคเหนือ กรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑล, กลาง และใต้ ในจำนวน 191, 157, 136 และ 101 ราย (ร้อยละ

23.8, 19.5, 16.9, และ 12.6) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการจัดรายการวิทยุอีก 3 ราย (ร้อยละ 0.4) ที่เกิดในต่างประเทศ

สำหรับภูมิภาคที่อยู่ในปัจจุบันพบว่านักจัดรายการวิทยุอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลเป็นส่วนใหญ่ คือในจำนวน 208 ราย (ร้อยละ 26.0) นอกนั้นอยู่ในภาคเหนือ, ตะวันออกเฉียงเหนือ, ใต้ และกลางในจำนวน 195, 167, 132 และ 100 ราย (ร้อยละ 24.3, 20.8, 16.5, และ 12.5) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างสถานที่เกิดและที่อยู่อาศัยในปัจจุบันจะพบความแตกต่างกันคือในขณะที่สถานที่เกิดของนักจัดรายการวิทยุอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ แต่ที่อยู่ปัจจุบันกลับอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมากกว่า (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตามสถานที่เกิด และภูมิภาคปัจจุบัน

ภาค	สถานที่เกิด (N=804)		ภูมิภาคปัจจุบัน (N=804)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กทม.และปริมณฑล**	157	19.5	208	26.0
กลาง	136	16.9	100	12.5
เหนือ	191	23.8	195	24.3
ตะวันออกเฉียงเหนือ	215	26.8	167	20.8
ใต้	101	12.6	132	16.5
ต่างประเทศ	3	0.4	-	-
	*ไม่ตอบ 1 ราย		*ไม่ตอบ 2 ราย	
รวม	803	100.0	802	100.0

** หมายถึง กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี

ข้อมูลทั่วไปทางด้านการจัดรายการวิทยุ

ในจำนวนสถานวิทยุทั้งหมด 484 สถานี ซึ่งแบ่งออกเป็น สถานีวิทยุของราชการ 422 สถานี และรัฐวิสาหกิจ (อสมท.) 62 สถานี (ดูตารางที่ 1 ในบทที่ 1) จากการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดของบริษัทเอกชนมากกว่าราชการ แต่ก็อยู่ในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันนัก คือมีนักจัดรายการวิทยุจำนวน 345 ราย (ร้อยละ 42.9) ที่สังกัดอยู่กับบริษัทเอกชน และจำนวน 330 ราย (ร้อยละ 41.0) สังกัดอยู่ในหน่วยงานของราชการ นอกนั้นเป็นนักจัดรายการวิทยุอิสระอีกจำนวน 127 ราย (ร้อยละ 15.8) ส่วนนักจัดรายการวิทยุที่อยู่ในสังกัดของรัฐวิสาหกิจมีเพียง 2 ราย (ร้อยละ 0.2) เท่านั้น (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตาม หน่วยงานต้นสังกัด

หน่วยงานต้นสังกัด	จำนวน	ร้อยละ
เอกชน	345	42.9
ราชการ	330	41.0
อิสระ	127	15.8
รัฐวิสาหกิจ	2	0.2
รวม	804	100.0

การเป็นนักจัดรายการวิทยุจัดได้ว่าเป็นอาชีพ ๑ หนึ่งในที่มีความสำคัญได้ทั้งในฐานะที่เป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง ในการศึกษาครั้งนี้พบว่านักจัดรายการวิทยุจำนวนถึง 521 ราย (ร้อยละ 64.8) ที่ประกอบอาชีพจัดรายการวิทยุเป็นอาชีพหลัก ในขณะที่มีเพียง 283 ราย (ร้อยละ 35.2) เท่านั้น ที่มีอาชีพจัดรายการวิทยุเป็นอาชีพรอง ในจำนวนนักจัดรายการวิทยุที่มีอาชีพจัดรายการวิทยุเป็นอาชีพหลัก 521 รายจะไม่มีอาชีพอื่นใดเป็นอาชีพรอง มีเพียง 51 ราย (ร้อยละ 6.3) ที่ประกอบอาชีพอิสระส่วนตัวเป็นอาชีพรอง ส่วนนักจัดรายการวิทยุที่มีอาชีพจัดรายการวิทยุเป็นอาชีพรอง ส่วนใหญ่แล้วมีอาชีพหลักคือการรับราชการ ซึ่งมีจำนวน 151 ราย (ร้อยละ 18.8) (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.5)

ในประเด็นเรื่องอาชีพ จากการศึกษาได้แยกถามถึงอาชีพที่เฉพาะเจาะจงลงไปว่าในอาชีพหลักหรืออาชีพรองนั้นมีนักจัดรายการวิทยุมากน้อยเพียงไรที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องทางด้านสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเป็นนักจัดรายการวิทยุ ในเรื่องนี้พบว่ามีนักจัดรายการวิทยุ 54 ราย (ร้อยละ 19.1) มีอาชีพหลักที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อสารมวลชนอื่น ๆ นอกเหนือจากการเป็นนักจัดรายการวิทยุ และมีอยู่ 46 ราย (ร้อยละ 8.8) มีอาชีพรองที่ทำงานเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนที่ไม่ใช่การเป็นนักจัดรายการวิทยุ

ตารางที่ 3.5 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตามประเภทอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของอาชีพ (N = 804)		
อาชีพหลัก	521	64.8
อาชีพรอง	283	35.2
รวม	804	100.0
อาชีพหลักของนักจัดรายการฯ (N = 283)		
รับราชการ	151	53.3
รัฐวิสาหกิจ	1	0.4
เอกชน	23	8.1
งานอิสระ-ส่วนตัว	36	12.7
งานเกี่ยวกับสถานีวิทยุ/ สื่อสารมวลชน	54	19.1
รับจ้างทั่วไป	16	5.7
แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	2	0.7
รวม	283	100.0

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพรองของนักจัดรายการฯ (N = 521)		
แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	394	75.6
รับราชการ	3	0.6
เอกชน	16	3.1
งานอิสระ-ส่วนตัว	51	9.8
งานเกี่ยวกับสถานีวิทยุ/สื่อสารมวลชน	46	8.8
รับจ้างทั่วไป	11	2.1
รวม	521	100.0

ระยะเวลาในการเป็นนักจัดรายการวิทยุ พบว่าส่วนใหญ่แล้ว นักจัดรายการวิทยุจะเป็นนักจัดรายการวิทยุมาแล้วเป็นระยะเวลา 1-5 ปี (ร้อยละ 42.6) รองลงมาคือเวลา 6-10 ปี และน้อยกว่า 1 ปี (ร้อยละ 21.2 และ 11.2) ตามลำดับ ระยะเวลาเฉลี่ยในการเป็นนักจัดรายการวิทยุคือ 7.7 ปี โดยมีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพนี้นานที่สุดเท่ากับ 41 ปี ระยะเวลาที่น้อยที่สุดคือน้อยกว่า 1 ปี (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตามระยะเวลาในการเป็นนักจัดรายการวิทยุ

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ถึง 1 ปี	90	11.2
1-5 ปี	342	42.5
6-10 ปี	171	21.2
11-15 ปี	66	8.3
16-20 ปี	68	8.5
21-25 ปี	34	4.2
26-30 ปี	22	2.7
31 ปีขึ้นไป	11	1.4
รวม	804	100.0
จำนวนปีโดยเฉลี่ย = 7.7 ปี		

นอกจากนั้นในการศึกษาคั้งนี้ยังให้ความสนใจศึกษาอีกด้วยว่านักจัดรายการวิทยุเคยมีการเตรียมตัวในเรื่องของข้อมูลต่าง ๆ ที่จะพูดออกอากาศก่อนการดำเนินรายการหรือไม่ ซึ่งพบผลการศึกษาว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่จะมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องข้อมูลที่จะพูดออกอากาศก่อนดำเนินการจัดรายการ โดยพบว่ามีนักจัดรายการวิทยุถึง 720 ราย (ร้อยละ 89.6) ที่มีการจัดเตรียมข้อมูลก่อนจัดรายการวิทยุ ในขณะที่มีเพียง 84 ราย (ร้อยละ 10.4) เท่านั้นที่ไม่มีการจัดเตรียมข้อมูลก่อนจัดรายการวิทยุ กล่าวคือเมื่อถึงเวลาของรายการก็จะ

ดำเนินการจัดรายการเลยสด ๆ ไม่มีการเตรียมตัวไว้ก่อนว่าจะพูดอะไร และพูดตอนไหน

ระยะเวลาที่นักจัดรายการวิทยุใช้ในการเตรียมข้อมูลต่างๆ ก่อนที่จะพูดออกอากาศ พบว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่จะใช้เวลา 1-5 ชม./สัปดาห์ในการเตรียมตัวหรือเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ก็ในจำนวน 303 ราย (ร้อยละ 43.1) รองลงมาใช้เวลา 6-10 ชม./สัปดาห์ ในจำนวน 206 ราย (ร้อยละ 29.3) โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการเตรียมข้อมูล 8.6 ชม./สัปดาห์ ระยะเวลาที่ใช้ในการเตรียมตัวนานที่สุดคือ 70 ชม./สัปดาห์ และที่น้อยที่สุดคือเพียง 1 ชม./สัปดาห์เท่านั้น (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตาม
การใช้เวลา และระยะเวลาที่ใช้ในการ จัดเตรียมข้อมูล
ก่อนการจัดรายการ

	จำนวน	ร้อยละ
การใช้เวลาในการเตรียมตัวก่อน ดำเนินการจัดรายการ (N = 804)		
ใช้	720	89.6
ไม่ใช้	84	10.4
รวม	804	100.0
ระยะเวลาที่ใช้ในการเตรียมตัว (ชม./สัปดาห์) (N = 720)		
1-5	303	43.1
6-10	206	29.3
11-15	81	11.5
18-24	54	7.6
25-36	24	3.4
40 ชมขึ้นไป	10	1.5
ใช้ตลอดเวลา	25	3.6
*ไม่ตอบ 17 ราย		
รวม	703	100.0
ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการเตรียมตัว = 8.6 ชม./สัปดาห์		

ในกระบวนการสื่อสาร ปฏิกริยาตอบสนอง (feedback) จากกลุ่มเป้าหมายมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประเมินผลความสำเร็จของการสื่อสาร ดังนั้นปฏิกริยาตอบสนองจากกลุ่มผู้ฟังที่มีต่อนักจัดรายการวิทยุจึงมีความสำคัญ และสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการจัดรายการทางวิทยุได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาได้มีการสอบถามถึงจำนวนจดหมายและจำนวนครั้งในการรับโทรศัพท์จากกลุ่มผู้ฟังที่ติดต่อมายังนักจัดรายการวิทยุ พบว่าภายในระยะเวลา 1 เดือนก่อนการเข้าพบและสัมภาษณ์นักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่จะได้รับจดหมายติดต่อจากผู้ฟัง โดยจำนวนจดหมายที่ได้รับอยู่ในระหว่าง 1-30 ฉบับเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีอยู่จำนวน 249 ราย (ร้อยละ 31.1) และโดยเฉลี่ยแล้วนักจัดรายการวิทยุจะได้รับจดหมายจากผู้ฟังประมาณ 117.5 ฉบับ

จดหมายที่นักจัดรายการวิทยุได้รับจากผู้ฟังส่วนใหญ่คือในจำนวน 199 ฉบับ (ร้อยละ 37.5) ไม่เคยมีการพูดถึงข้อมูลทางวิชาการเลย มีจดหมายเพียงจำนวน 168 ฉบับ (ร้อยละ 31.6) เท่านั้นที่กล่าวถึงเรื่องทางวิชาการบ้างเพียงเล็กน้อย (ประมาณ 1-15%) (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตาม
จำนวนจดหมาย และจดหมายที่กล่าวถึงข้อมูลวิชาการ

	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนจดหมาย /1 เดือน (N=804)		
ไม่ได้รับเลย	273	34.0
1-30	249	31.1
31-60	60	7.5
61-90	18	2.2
91-120	49	6.1
121-150	15	1.8
151-180	3	0.4
181 ขึ้นไป	136	16.9
*ไม่ตอบ 1 ราย		
รวม	803	100.0
จำนวนจดหมายโดยเฉลี่ย = 117.5 ฉบับ		

ตารางที่ 3.8 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
จดหมายที่พูดถึงข้อมูลทางวิชาการ (N=531)		
ไม่มีเลย (0%)	199	37.5
น้อย (1-15%)	168	31.6
มีบ้าง (16-35%)	96	18.1
ครึ่งหนึ่ง (36-65%)	25	4.7
ส่วนใหญ่ (66-85%)	15	2.8
เกือบทั้งหมด (86% ขึ้นไป)	28	5.3
รวม	531	100.0

นอกจากการติดต่อทางจดหมายแล้ว การติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการติดต่อกับนักจัดรายการวิทยุที่มีความสะดวก รวดเร็วมากในสถานการณ์ปัจจุบัน จากการศึกษาได้ถามถึงจำนวนครั้งที่นักจัดรายการวิทยุได้รับโทรศัพท์จากผู้ฟังในช่วง 1 อาทิตย์ก่อนการ เข้าพบและสัมภาษณ์ พบว่านักจัดรายการวิทยุได้รับโทรศัพท์จากผู้ฟัง โดยเฉลี่ย 90.5 ครั้ง และเช่นเดียวกันกับการติดต่อทางจดหมายคือ นักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่มีการพูดคุยทางโทรศัพท์กับผู้ฟังในจำนวน ระหว่าง 1-30 ครั้งภายใน 1 สัปดาห์ แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นการโทรศัพท์ พูดคุยกันในเรื่องทั่ว ๆ ไป ไม่เคยได้รับโทรศัพท์จากผู้ฟังที่กล่าวถึงข้อมูล หรือความรู้เชิงวิชาการเลย โดยอยู่ในจำนวน 271 ราย (ร้อยละ 41.1)

และมีนักจัดรายการวิทยุเพียง 222 ราย (ร้อยละ 33.6 เท่านั้นที่มีการพูดคุยกันในเรื่องวิชาการเพียงเล็กน้อย (ประมาณ 1-15%) (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 3.9 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตามจำนวนครั้งในการรับโทรศัพท์ และการพูดถึงข้อมูลทางวิชาการ

	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งในการรับโทรศัพท์ /1 สัปดาห์ (N = 804)		
ไม่ได้รับเลย	144	18.0
1-30	252	31.7
31-60	102	12.9
61-90	63	7.9
91-120	51	6.4
121-150	39	4.9
151-180	8	1.0
181 ขึ้นไป	135	17.2
*ไม่ตอบ 10 ราย		
รวม	794	100.0
จำนวนการรับโทรศัพท์โดยเฉลี่ย = 90.5 ครั้ง		

ตารางที่ 3.9 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
โทรศัพท์ที่พูดถึงข้อมูลทางด้านวิชาการ (N =660)		
ไม่มีเลย (0%)	271	41.1
น้อย (1-15%)	222	33.6
มีบ้าง (16-35%)	91	13.8
ครึ่งหนึ่ง (36-65%)	31	4.7
ส่วนใหญ่ (66-85%)	10	1.5
เกือบทั้งหมด (86%ขึ้นไป)	35	5.3
รวม	660	100.0

ข้อมูลทั่วไปด้านรายการวิทยุที่ นักจัดรายการวิทยุดำเนินการ

ในการศึกษารั้วนี้ได้มีการสอบถามนักจัดรายการวิทยุถึงข้อมูลทั่วไปในรายการแต่ละรายการที่นักจัดรายการวิทยุรับผิดชอบดำเนินการอยู่ จากการศึกษาในเรื่องของจำนวนรายการวิทยุที่นักจัดรายการวิทยุรับผิดชอบดำเนินงานอยู่ พบว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่คือในจำนวน 526 รายการ (ร้อยละ 65.6) จะมีรายการที่อยู่ในความรับผิดชอบระหว่าง 1-2 รายการ รองลงมาคือ 3-4 รายการ จำนวน 203 รายการ

(ร้อยละ 25.3) จำนวนรายการที่นักจัดรายการวิทยุรับผิดชอบมากที่สุดคือ 9 รายการ และน้อยที่สุดคือมีเพียง 1 รายการ โดยมีจำนวนรายการโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.3 รายการ (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตามจำนวนรายการวิทยุที่ดำเนินการอยู่

จำนวนรายการ	จำนวน	ร้อยละ
1-2	526	65.6
3-4	203	25.3
5-6	63	7.9
7-9	10	1.2
*ไม่ตอบ 2 ราย		
รวม	802	100.0
จำนวนรายการโดยเฉลี่ย = 2.3 รายการ		

จากจำนวนนักจัดรายการวิทยุที่ทำการศึกษาทั้งหมด 804 ราย พบว่านักจัดรายการวิทยุมีรายการที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวนทั้งสิ้น 1,804 รายการ และเป็นรายการที่ออกอากาศเพียง 1 สถานีเป็นส่วนใหญ่ คือในจำนวน 1,680 รายการ (ร้อยละ 93.1) มีเพียง 124 รายการเท่านั้น (ร้อยละ 6.9) ที่มีการออกอากาศมากกว่า 1 สถานีขึ้นไป โดยเป็นรายการที่ออกอากาศในระบบ F.M. มากถึง 1,086 รายการ (ร้อยละ 60.2) และในระบบ A.M. 634 รายการ (ร้อยละ 35.1)

นอกนั้นเป็นการออกอากาศทั้ง 2 ระบบ คือ ทั้ง F.M. และ A.M. อีก 84 รายการ (ร้อยละ 4.7) (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.11)

ตารางที่ 3.11 จำนวนและร้อยละของรายการวิทยุ จำแนกตามจำนวนสถานี และระบบในการออกอากาศ

	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสถานีที่ออกอากาศ (N = 1,804)		
1 สถานี	1,680	93.1
มากกว่า 1 สถานี	124	6.9
รวม	1,804	100.0
ระบบที่ออกอากาศ (N = 1,804)		
A.M.	634	35.1
F.M.	1,086	60.2
ทั้ง A.M. และ F.M.	84	4.7
รวม	1,804	100.0

ประเภทของรายการที่นักจัดรายการวิทยุดำเนินการ ในการศึกษาได้จัดแบ่งรายการออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ รายการเพลง ข่าว สารคดี นอกนั้นเป็นรายการประเภทอื่น ๆ เช่น รายการตอบปัญหา ละครวิทยุ นิทาน หมอซ่า/ซ่าตัด ลีเก หรือการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน เป็นต้น จากการศึกษาพบว่ารายการที่นักจัดรายการวิทยุดำเนินการอยู่

เป็นรายการเพลงมากเป็นอันดับหนึ่งคือในจำนวน 1,389 รายการ (ร้อยละ 77.0) รองลงมาคือรายการข่าวในจำนวน 154 รายการ (ร้อยละ 8.5) และรายการสารคดีจำนวน 113 รายการ (ร้อยละ 6.3) (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.12)

ตารางที่ 3.12 จำนวนและร้อยละของรายการวิทยุ จำแนกตามประเภทของรายการ

ประเภทของรายการ	จำนวน	ร้อยละ
รายการเพลง	1,389	77.0
รายการข่าว	154	8.5
รายการสารคดี	113	6.3
อื่น ๆ*	148	8.2
รวม	1,804	100.0

* หมายถึง รายการประเภทอื่น ๆ เช่น รายการตอบปัญหา รายการละครวิทยุ หมอลำ หรือการประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน เป็นต้น

ในรายการแต่ละรายการที่นักจัดรายการวิทยุรับผิดชอบดำเนินการอยู่ นักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่จะจัดรายการวิทยุในแต่ละรายการมาแล้วเป็นระยะเวลา 1-5 ปี ในจำนวน 898 รายการ (ร้อยละ 49.9) รองลงมาคือในระยเวลานาน้อยกว่า 1 ปี และ 6-10 ปี ในจำนวน 545 และ 222 รายการ (ร้อยละ 30.3 และ 12.3) ตามลำดับ โดยเฉลี่ย

แล้วนักจัดรายการวิทยุจะจัดรายการแต่ละรายการมาแล้วเป็นเวลา 3.5 ปี รายการวิทยุที่จัดมาเป็นเวลานานที่สุด คือ 37 ปี และน้อยที่สุดคือ ระยะเวลา น้อยกว่า 1 ปี

จำนวนครั้งในการออกอากาศของรายการแต่ละรายการภายใน 1 สัปดาห์ ส่วนใหญ่รายการต่าง ๆ จะออกอากาศ 5 -6 ครั้ง/สัปดาห์ โดยพบว่า มีรายการ 860 รายการ (ร้อยละ 47.9) ที่ออกอากาศในจำนวนนี้ รองลงมาคือออกอากาศ 7 ครั้ง/สัปดาห์ ซึ่งมีจำนวน 543 รายการ (ร้อยละ 30.2) โดยเฉลี่ยแล้วการออกอากาศแต่ละรายการคือ 5.1 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวนครั้งที่มากที่สุดคือ 7 ครั้ง/สัปดาห์ และน้อยที่สุดคือ เพียง 1 ครั้ง/สัปดาห์เท่านั้น

ในรายการแต่ละรายการจะมีระยะเวลาในการออกอากาศครั้งละ 30 นาที - 1 ชม. เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพบว่ามีจำนวนมากถึง 1,274 รายการ (ร้อยละ 71.1) ระยะเวลาในการออกอากาศโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.2 ชม. ระยะเวลาในการออกอากาศที่นานที่สุดคือระยะเวลาที่มากกว่า 5 ชม. และที่น้อยที่สุด คือ ระยะเวลา น้อยกว่า 30 นาที

การใช้เวลาในการเตรียมข้อมูลก่อนดำเนินการจัดรายการวิทยุ ในแต่ละรายการ ทั้งในแง่ของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และการเตรียมความพร้อมของตัวนักจัดรายการวิทยุเอง พบว่าแต่ละรายการนักจัดรายการวิทยุ จะมีการเตรียมตัวที่แตกต่างกัน มีรายการถึง 649 รายการ (ร้อยละ 40.0) ที่นักจัดรายการวิทยุใช้เวลาในการเตรียมตัว 20 นาที-1.30 ชม. และโดยเฉลี่ยแล้วจะใช้เวลา 1.2 ชม. ในการเตรียมตัวก่อนการดำเนินรายการ (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.13)

ตารางที่ 3.13 จำนวนและร้อยละของรายการวิทยุ จำแนกตามจำนวนปีที่ออกอากาศ ความถี่ ระยะเวลาในการออกอากาศ และการเตรียมตัวก่อนดำเนินรายการ

	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนปีที่ออกอากาศ		
น้อยกว่า 1 ปี	545	30.3
1-5 ปี	898	49.9
6-10 ปี	222	12.3
11-15 ปี	55	3.0
16-20 ปี	45	2.5
21-25 ปี	19	1.1
27 ปี ขึ้นไป	17	0.9
*ไม่ตอบ 3 ราย		
รวม	1,801	100.0
จำนวนปีที่ออกอากาศโดยเฉลี่ย = 3.5 ปี		
ความถี่ในการออกอากาศ (ครั้ง/สัปดาห์)		
1-2 ครั้ง	337	18.7
3-4 ครั้ง	58	3.2
5-6 ครั้ง	860	47.9
7 ครั้ง	543	30.2
*ไม่ตอบ 6 ราย		
รวม	1,798	100.0
ความถี่ในการออกอากาศโดยเฉลี่ย = 5.1 ครั้ง/สัปดาห์		

ตารางที่ 3.13 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาในการออกอากาศ (นาที/ ครั้ง)		
น้อยกว่า 30 นาที	98	5.5
30 นาที - 1 ชม.	1,274	71.1
1.30 ชม. - 3 ชม.	311	17.4
3.30 ชม - 5 ชม.	81	4.5
5 ชม. ขึ้นไป	28	1.5
*ไม่ตอบ 12 ราย		
รวม	1,792	100.0
ระยะเวลาในการออกอากาศโดยเฉลี่ย = 1.2 ชม./ครั้ง		
ระยะเวลาที่ใช้ในการเตรียมตัวก่อน ดำเนินรายการ		
1-15 นาที	593	36.6
20 นาที - 1.30 ชม.	649	40.0
2 ชม. ขึ้นไป	317	19.5
ประมาณไม่ได้	64	3.9
*ไม่ตอบ 181 ราย		
รวม	1,623	100.0
ระยะเวลาที่ใช้ในการเตรียมตัวในแต่ละรายการ โดยเฉลี่ย = 1.2 ชม.		

การเป็นเจ้าของรายการและการมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ (sponsor) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ศึกษาสนใจสอบถามจากนักจัดรายการวิทยุ เนื่องจากการเป็นเจ้าของรายการและการมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการย่อมมีผลต่อการปฏิบัติงานในอาชีพของนักจัดรายการวิทยุ ผลจากการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่ นอกจากจะไม่ได้เป็นเจ้าของรายการเองแล้วก็ยังไม่มีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ (sponsor) อีกด้วย นักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่เป็นเพียงลูกจ้างของบริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่จัดรายการวิทยุเพียงอย่างเดียว ซึ่งพบว่ามีรายการวิทยุที่นักจัดรายการวิทยุไม่ได้เป็นเจ้าของรายการเองมา ถึง 1,463 รายการจากทั้งหมด 1,804 รายการ (ร้อยละ 81.1) และยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ (sponsor) อีก 1,130 รายการ (ร้อยละ 62.6) (รายละเอียดดูในตารางที่ 3.14)

ตารางที่ 3.14 จำนวนและร้อยละของรายการวิทยุ จำแนกตามการเป็นเจ้าของรายการ และการมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ

	จำนวน	ร้อยละ
การเป็นเจ้าของรายการเอง (N = 1,804)		
เป็นเจ้าของรายการ	341	18.9
ไม่ได้เป็นเจ้าของรายการ	1,463	81.1
รวม	1,804	100.0
การมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ (N = 1,804)		
มีส่วนร่วม	674	37.4
ไม่มีส่วนร่วม	1,130	62.6
รวม	1,804	100.0

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านวิชาการของ นักจัดรายการวิทยุ

ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการของนักจัดรายการวิทยุ ผลของการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่แล้วนักจัดรายการวิทยุเคยมีการพูดถึงข้อมูลข่าวสารทางวิชาการในรายการวิทยุของตนเอง โดยพบว่ามีนักจัดรายการวิทยุจำนวนถึง 786 ราย (ร้อยละ 97.8) ที่เคยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการ ในขณะที่มีเพียง 18 ราย (ร้อยละ 2.2) เท่านั้นที่ไม่เคยเผยแพร่หรือพูดถึงข้อมูลข่าวสารทางด้านวิชาการใด ๆ เลย

เมื่อพิจารณารายละเอียดในปัจจัยด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ฯลฯ ของนักจัดรายการวิทยุที่มีความแตกต่างอย่างไรบ้างในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ จากการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุทั้งเพศชายและหญิงมีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการในจำนวนที่ไม่แตกต่างกันนักคือเพศชาย จำนวน 386 ราย (ร้อยละ 48.0) และเพศหญิงจำนวน 400 ราย (ร้อยละ 49.8) อายุของนักจัดรายการวิทยุ พบว่านักจัดรายการวิทยุที่อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 23-27 ปี ซึ่งในการศึกษารั้งนี้มีอยู่ทั้งสิ้น 213 รายเคยมีการพูดถึงข้อมูลข่าวสารทางวิชาการในรายการของตนเองมากที่สุดในจำนวน 208 ราย (ร้อยละ 25.9) รองลงมาคือในกลุ่มอายุระหว่าง 28-32 ปี และ 33-37 ปี จำนวน 188 และ 114 ราย (ร้อยละ 23.4 และ 14.2) ตามลำดับ

ในเรื่องระดับการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีการพูดออกอากาศถึงข้อมูลข่าวสารด้าน

วิชาการมากกว่านักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาในระดับอื่น คือในจำนวน 374 ราย จากจำนวนนักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาในระดับนี้ 384 ราย รองลงมาคือนักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย-ปวช.ในจำนวน 192 ราย จากจำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับนี้ 195 ราย

นักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาในสาขาวิชาอื่นที่ไม่ใช่ทางด้านนิเทศศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชนจะมีการพูดถึงข้อมูลข่าวสารทางด้านวิชาการมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาในสาขาวิชานิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน คือ อยู่ในจำนวน 472 ราย จากนักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาในสาขาวิชาอื่นที่ไม่ใช่ทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจำนวน 481 ราย จากการศึกษาเป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ว่านักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนจะมีอยู่น้อยเพียง 159 รายก็ตาม แต่ก็พบว่านักจัดรายการวิทยุในกลุ่มนี้เคยมีการพูดถึงข้อมูลข่าวสารทางวิชาการในรายการของตนเองเกือบทั้งหมด คือ ในจำนวน 157 ราย

ส่วนในเรื่องของหน่วยงานต้นสังกัด ผลจากการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุที่อยู่ในสังกัดของหน่วยงานเอกชนมีการพูดเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการมากกว่านักจัดรายการวิทยุที่สังกัดหน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ คือในจำนวน 333 ราย จากจำนวนนักจัดรายการวิทยุที่สังกัดอยู่ในหน่วยงานของเอกชนจำนวน 345 ราย และผู้ที่จัดรายการวิทยุเป็นอาชีพหลักเคยมีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการมากกว่าผู้ที่มีอาชีพจัดรายการวิทยุเป็นอาชีพรองซึ่งอยู่ในจำนวน 512 ราย จากผู้ที่จัดรายการวิทยุเป็น อาชีพหลักจำนวน 521 ราย

นอกจากนั้นในเรื่องของระยะเวลาในการเป็นนักจัดรายการวิทยุ ในการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุที่เคยพูดเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการส่วนใหญ่เป็นนักจัดรายการวิทยุมาในระยะเวลาระหว่าง 1-5 ปี โดยพบว่ามีจำนวน 336 ราย (ร้อยละ 41.8) จากจำนวนผู้ที่ เป็นนักจัดรายการวิทยุในระยยะเวลานี้ 342 ราย รองลงมาคือผู้ที่ เป็นนักจัดรายการวิทยุมาแล้วในเวลาระหว่าง 6-10 ปี ในจำนวน 169 ราย (ร้อยละ 21.0) (รายละเอียดดูในตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตามปัจจัยทางด้านประชากร และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ

	การเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ		รวม (ร้อยละ)
	เคย(ร้อยละ)	ไม่เคย(ร้อยละ)	
เพศ (N=804)			
ชาย	386(48.0)	13(1.6)	399(49.6)
หญิง	400(49.8)	5(0.6)	405(50.4)
รวม	786(97.8)	18(2.2)	804(100.0)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	การเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ		รวม (ร้อยละ)
	เคย(ร้อยละ)	ไม่เคย(ร้อยละ)	
อายุ (ปี) (N=804)			
18-22	49(6.1)	1(0.2)	50(6.2)
23-27	208(25.9)	5(0.7)	213(26.6)
28-32	188(23.4)	3(0.4)	191(23.8)
33-37	114(14.2)	4(0.5)	118(14.7)
38-42	104(12.9)	3(0.4)	107(13.3)
43-47	56(6.9)	1(0.2)	57(7.1)
48-52	38(4.7)	-	38(4.7)
53 ปีขึ้นไป	28(3.5)		28(3.5)
*ไม่ตอบ 2 ราย			
รวม	785(97.9)	17(2.1)	802(100.0)
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษาตอนต้น	7(0.9)		7(0.9)
ประถมศึกษาตอนปลาย	8(1.0)		8(1.0)
มัธยมศึกษาตอนต้น	48(6.0)	1(0.1)	49(6.1)
มัธยมศึกษาตอนปลาย- ปวช.	192(23.9)	3(0.4)	195(24.3)
ปวส.-ปวท.	132(16.5)	2(0.2)	134(16.7)
ปริญญาตรี	374(46.6)	10(1.3)	384(47.9)
สูงกว่าปริญญาตรี	24(3.0)	1(0.1)	25(3.1)
*ไม่ตอบ 2 ราย			
รวม	785(97.9)	17(2.1)	802(100.0)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	การเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ		รวม (ร้อยละ)
	เคย(ร้อยละ)	ไม่เคย(ร้อยละ)	
สาขาวิชาที่จบการศึกษา			
ไม่มีสาขาวิชา	156(19.5)	5(0.6)	161(20.1)
สื่อสารมวลชน	57(7.2)	2(0.2)	59(7.4)
นิเทศศาสตร์	100(12.5)		100(12.5)
อื่น ๆ	472(58.9)	9(1.1)	481(60.0)
*ไม่ตอบ 3 ราย			
รวม	785(98.0)	16(2.0)	801(100.0)
หน่วยงานต้นสังกัด			
อิสระ	124(15.4)	3(0.4)	127(15.8)
เอกชน	333(41.4)	12(1.5)	345(42.9)
ราชการ	327(40.6)	3(0.4)	330(41.0)
รัฐวิสาหกิจ	2(0.2)	-	2(0.2)
รวม	786(97.8)	18(2.2)	804(100.0)
ประเภทของอาชีพ			
อาชีพหลัก	512(63.7)	9(1.1)	521(64.8)
อาชีพรอง	274(34.1)	9(1.1)	283(35.2)
รวม	786(97.8)	18(2.2)	804(100.0)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	การเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ		รวม (ร้อยละ)
	เคย(ร้อยละ)	ไม่เคย(ร้อยละ)	
ระยะเวลาในการเป็น นักจัดรายการวิทยุ(ปี)			
ไม่ถึง 1 ปี	83(10.3)	7(0.9)	90(11.2)
1-5	336(41.8)	6(0.7)	342(42.5)
6-10	169(21.0)	2(0.3)	171(21.3)
11-15	65(8.1)	1(0.1)	66(8.2)
16-20	67(8.4)	1(0.1)	68(8.5)
21-25	33(4.1)	1(0.1)	34(4.2)
26-30	22(2.7)	-	22(2.7)
31 ปีขึ้นไป	11(1.4)		11(1.4)
รวม	786(97.8)	18(2.2)	804(100.0)

เมื่อพิจารณาในเรื่องของการได้รับการติดต่อจากผู้ฟังไม่ว่าจะเป็นทางจดหมาย หรือทางโทรศัพท์ว่ามีผลอย่างไรต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการของนักจัดรายการวิทยุ ในเรื่องนี้พบว่านักจัดรายการวิทยุที่เคยได้รับจดหมายติดต่อจากผู้ฟังภายในระยะเวลา 1 เดือนก่อนการสัมภาษณ์จำนวน 531 ราย ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่เคยได้รับจดหมายที่กล่าวถึงเรื่องข้อมูลทางวิชาการเลยจำนวน 199 ราย แต่พบว่านักจัดรายการวิทยุในส่วนนี้เคยมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการผ่านทางรายการของตนเองในจำนวน ถึง 193 ราย

ในทำนองเดียวกับการได้รับโทรศัพท์ติดต่อจากกลุ่มผู้ฟัง ในจำนวนนักจัดรายการวิทยุที่เคยได้มีการพูดคุยกับผู้ฟังทางโทรศัพท์ภายในระยะเวลา 1 อาทิตย์ ก่อนการสัมภาษณ์จำนวน 660 ราย ซึ่งมีอยู่ 271 ราย ที่ตอบว่าไม่เคยมีการพูดคุยกับผู้ฟังในเรื่องของข้อมูลข่าวสารทางวิชาการเลย แต่ก็พบว่านักจัดรายการวิทยุเคยมีการพูดคุยถึงเรื่องราวทางวิชาการในรายการของตนเองในจำนวน 258 ราย (รายละเอียดดูในตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตามการได้รับการติดต่อด้านข้อมูลข่าวสารทางวิชาการจากผู้ฟัง และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ

	การเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ		รวม (ร้อยละ)
	เคย(ร้อยละ)	ไม่เคย(ร้อยละ)	
จดหมายที่พูดถึงข้อมูลทางวิชาการ (N=531)			
ไม่มีเลย (0%)	193(36.4)	6(1.1)	199(37.5)
น้อย (1-15%)	166(31.3)	2(0.3)	168(31.6)
มีบ้าง (16-35%)	95(17.9)	1(0.2)	96(18.1)
ครึ่งหนึ่ง (36-65%)	25(4.7)	-	25(4.7)
ส่วนใหญ่ (66-85%)	15(2.8)	-	15(2.8)
เกือบทั้งหมด (86% ขึ้นไป)	28(5.3)	-	28(5.3)
รวม	522(98.3)	9(1.7)	531(100.0)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

	การเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ		รวม (ร้อยละ)
	เคย(ร้อยละ)	ไม่เคย(ร้อยละ)	
โทรศัพท์ที่พูดถึงข้อมูล ทางวิชาการ (N=660)			
ไม่มีเลย (0%)	258(39.1)	13(2.0)	271(41.1)
น้อย (1-15%)	219(33.2)	3(0.4)	222(33.6)
มีบ้าง (16-35%)	91(13.8)	-	91(13.8)
ครึ่งหนึ่ง (36-65%)	31(4.7)	-	31(4.7)
ส่วนใหญ่ (66-85%)	10(1.5)	-	10(1.5)
เกือบทั้งหมด (86% ขึ้นไป)	35(5.3)	-	35(5.3)
รวม	644(97.6)	16(2.4)	660(100.0)

สำหรับการเป็นเจ้าของรายการ และการมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ(Sponsor) นั้น จากการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุ ทั้งผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของรายการและผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ (Sponsor) มีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการมากกว่านักจัดรายการวิทยุที่เป็นเจ้าของรายการ และมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ กล่าวคือมีนักจัดรายการวิทยุที่ไม่ได้เป็นเจ้าของรายการเองจำนวน 619 ราย จากจำนวน 633 ราย และผู้ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการจำนวน 488 ราย จาก 497 ราย ที่ตอบว่าเคยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการในรายการวิทยุของตนเอง ในขณะที่มีนักจัดรายการวิทยุที่เป็นเจ้าของรายการเองจำนวน

167 ราย และมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการจำนวน 298 ราย ที่เคยมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการในรายการวิทยุของตนเอง (รายละเอียดดูในตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตาม การเป็นเจ้าของรายการและการมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ

	การเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ		รวม (ร้อยละ)
	เคย(ร้อยละ)	ไม่เคย(ร้อยละ)	
การเป็นเจ้าของรายการเอง			
เป็นเจ้าของรายการเอง	167(20.8)	4(0.5)	171(21.3)
ไม่ได้เป็นเจ้าของรายการ	619(77.0)	14(1.7)	633(78.7)
รวม	786(97.8)	18(2.2)	804(100.0)
การมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ			
มีส่วนร่วม	298(37.1)	9(1.1)	307(38.2)
ไม่มีส่วนร่วม	488(60.7)	9(1.1)	497(61.8)
รวม	786(97.8)	18(2.2)	804(100.0)

นอกจากนั้นในการศึกษาครั้งนี้ยังได้สนใจศึกษาอีกด้วยว่า ประเภทของรายการที่นักจัดรายการวิทยุรับผิดชอบดำเนินการอยู่แต่ละประเภทนั้น มีความแตกต่างกันหรือไม่ในการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการของนักจัดรายการวิทยุ ในเรื่องนี้พบว่ารายการเพลงซึ่งเป็นรายการ

วิทยุที่เน้นในเรื่องการให้ความบันเทิงเป็นหลัก แต่นักจัดรายการวิทยุก็เคยมีการพูดเผยแพร่วสารทางวิชาการในรายการเพลงของตนเอง (รายละเอียดดูในตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุจำแนกตามประเภทของรายการ และการเผยแพร่วสารทางวิชาการ

	การเผยแพร่วสารทางวิชาการ		รวม (ร้อยละ)
	เคย(ร้อยละ)	ไม่เคย(ร้อยละ)	
รายการเพลง	574(71.4)	13(1.6)	587(73.0)
รายการข่าว	68(8.5)	1(0.1)	69(8.6)
รายการสารคดี	56(7.0)	1(0.1)	57(7.1)
อื่น ๆ*	88(10.9)	3(0.4)	91(11.3)
รวม	786(97.8)	18(2.2)	804(100.0)

* หมายถึง รายการประเภทอื่น ๆ เช่น รายการตอบปัญหา รายการละครวิทยุ หมอลำ หรือการประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน เป็นต้น

สำหรับการเผยแพร่วสารทางวิชาการของนักจัดรายการวิทยุที่เคยพูดออกอากาศไปแล้วนั้น ประเด็นที่นักจัดรายการวิทยุชอบมากที่สุดเรียงตามลำดับได้ดังนี้คือ เรื่องของสุขภาพอนามัยและสาธารณสุข ปัญหายาเสพติด มลภาวะและสิ่งแวดล้อม โรคเอดส์ ข่าวสังคมต่าง ๆ และปัญหาด้านการจราจรและอุบัติเหตุ (รายละเอียดดูในตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกตามประเด็นวิชาการที่นักจัดรายการวิทยุชอบและเคยพูดออกอากาศไปแล้ว

ประเด็นวิชาการ (เรียงตามลำดับ) (N=786)	จำนวน	ร้อยละ
สุขภาพอนามัย/สาธารณสุข	128	16.3
ปัญหาเสพติด	116	14.8
มลภาวะและสิ่งแวดล้อม	110	14.0
โรคเอดส์	85	10.8
ข่าวสังคมต่าง ๆ	52	6.6
ปัญหาจรรยาบรรณ/อุบัติเหตุ	48	6.1
อื่น ๆ**	247	31.4
รวม	786	100.0

หมายเหตุ : ** หมายถึงประเด็นอื่น ๆ ที่นักจัดรายการวิทยุให้ความสนใจเพียงเล็กน้อย

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นความชอบและความสนใจในประเด็นข้อมูลทางวิชาการที่นักจัดรายการวิทยุเคยเผยแพร่ออกอากาศไปแล้ว ซึ่งอาจไม่ใช่ประเด็นที่นักจัดรายการวิทยุชอบและสนใจเป็นการส่วนตัวก็ได้ ทั้งนี้เพราะการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการในบางประเด็น นักจัดรายการวิทยุอาจเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารออกไปเนื่องจากสถานการณ์ทางสังคมกำลังมุ่งประเด็นไปในเรื่องนั้นอยู่ หรือบางกรณีนักจัดรายการวิทยุ

จำเป็นต้องเผยแพร่ข้อมูลออกไปเพื่อสนองตอบต่อนโยบายของสถานีวิทยหรือเจ้าของรายการ ฯลฯ ดังนั้นจึงได้มีการศึกษาเพิ่มเติมว่าในความคิดเห็นส่วนตัวของนักจัดรายการวิทยุแล้ว นักจัดรายการวิทยุชอบและสนใจประเด็นข้อมูลวิชาการประเด็นใดมากที่สุด โดยกำหนดระดับความชอบเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง และมาก และเมื่อนำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยเพื่อจัดลำดับความชอบ พบว่าประเด็นวิชาการที่นักจัดรายการวิทยุชอบมากที่สุดใน 6 อันดับ คือ เรื่องของมลภาวะและสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยและสาธารณสุข โรคเอดส์ ทรัพยากรธรรมชาติ/ป่าไม้ ปัญหาวัยรุ่น และเรื่องของจริยธรรม (รายละเอียดดูในตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ประเด็นข้อมูลด้านวิชาการ ที่นักจัดรายการวิทยุชอบ และสนใจเป็นการส่วนตัว

ประเด็นวิชาการ (เรียงตามลำดับ)	คะแนนเฉลี่ย(X) (ช่วงคะแนน 1-3) [*] (N=804)
มลภาวะ	2.64
สุขภาพอนามัย	2.61
โรคเอดส์	2.60
ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้	2.59
วัยรุ่น	2.56
จริยธรรม	2.43
แรงงานเด็ก/การทารุณกรรมเด็ก	2.42
การจราจร	2.27
ปัญหาโสเภณี	2.12
ผู้สูงอายุ	2.09
ปัญหาการอพยพของคนชนบทเข้าสู่เมือง	1.98
วิธีการเลี้ยงลูก	1.83
ปัญหาการหย่าร้าง	1.74

* เกณฑ์การให้คะแนน คือ คะแนนเต็มทั้งหมด = 3 คะแนน ชอบน้อย = 1 คะแนน ชอบปานกลาง = 2 คะแนน ชอบมาก = 3 คะแนน

เมื่อเปรียบเทียบตารางที่ 4.5 และ 4.6 แล้ว จะเห็นได้ว่า ความสนใจในข้อมูลด้านวิชาการที่นักจัดรายการวิทยุเคยเผยแพร่ ออกอากาศไปแล้วกับความชอบและสนใจโดยส่วนตัวของนักจัดรายการวิทยุ

ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ดังเช่นในประเด็นด้านสุขภาพอนามัย และสาธารณสุข พบว่าโดยส่วนตัวแล้วนักจัดรายการวิทยุมีความชอบ และสนใจมากเป็นอันดับสอง ในขณะที่นักจัดรายการวิทยุที่เคยเผยแพร่ ข้อมูลเรื่องนี้แล้วมีความชอบและสนใจมากเป็นอันดับหนึ่ง หรือใน ประเด็นเรื่องมลภาวะและสิ่งแวดล้อมที่นักจัดรายการวิทยุมีความชอบ และสนใจโดยส่วนตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง แต่เป็นอันดับสามของประเด็น ที่นักจัดรายการวิทยุสนใจและเคยเผยแพร่ข้อมูลออกไป

อย่างไรก็ตามนอกจากประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว นักจัดรายการวิทยุยังมีความสนใจในประเด็นวิชาการอื่น ๆ อีก เช่นเรื่องปัญหา โสเภณี ปัญหาผู้สูงอายุ ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น วิธีการเลี้ยงดูเด็ก และปัญหาการหย่าร้าง เป็นต้น ซึ่งในแต่ละประเด็นล้วนเป็นปัญหา สังคมที่เกิดขึ้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในปัจจุบัน ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีภารกิจหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ต่างพากันให้ความสนใจ และพยายามหาแนวทาง หรือมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ผลการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุ ซึ่งเป็นกลไก สังคมประการหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคของโลกแห่งข่าวสาร เช่นในปัจจุบันมีความสนใจและตระหนักถึงภัยแห่งปัญหาเหล่านี้ ทำให้ เห็นได้ว่านักจัดรายการวิทยุสามารถปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคมได้ โดยอาศัยการพูดคุยสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสารทางด้านวิชาการต่าง ๆ ออกไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย หรือการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งหลายในกิจกรรมการณรงค์ ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนที่รับฟังข่าวสารเกิด ความรู้

ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นต่อไป

การได้รับข้อมูลที่น่ามาเผยแพร่ผ่านทางรายการวิทยุ ผู้ศึกษาได้สอบถามถึงแหล่งที่มาของข้อมูลวิชาการที่นักจัดรายการวิทยุเคยนำมาเผยแพร่ออกอากาศ โดยสามารถระบุถึงแหล่งที่มาของข้อมูลได้มากกว่า 1 ข้อ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 1. หัวหน้าสถานีวิทยุมอบหมายให้นำมาเผยแพร่ออกอากาศ 2. เจ้าของรายการมอบหมายให้นำมาเผยแพร่ออกอากาศ 3. ผู้ผลิตข้อมูลส่งมาให้ นักจัดรายการวิทยุเผยแพร่ออกอากาศ 4. เพื่อน/คนรู้จักฝากให้นำมาเผยแพร่ออกอากาศ 5. ตัวนักจัดรายการวิทยุเป็นผู้พบและสนใจนำมาออกอากาศเอง และ 6. ได้รับข้อมูลจากการอบรมหรือสัมมนา

ผลการศึกษาพบว่าแหล่งที่มาของข้อมูลที่นักจัดรายการวิทยุนำมาใช้เผยแพร่ออกอากาศนั้น นักจัดรายการวิทยุในจำนวนถึง 692 ราย ระบุว่าตนเองเป็นผู้พบเห็นข้อมูลและเห็นว่าน่าสนใจจึงนำมาเผยแพร่ออกอากาศต่อไป โดยมีแหล่งที่มาของข้อมูลที่นักจัดรายการวิทยุระบุถึงในอันดับรองลงมา คือการที่ผู้ผลิตข้อมูลส่งข้อมูลข่าวสารมาถึงนักจัดรายการวิทยุและขอให้ช่วยเผยแพร่ต่อไป ซึ่งมีนักจัดรายการวิทยุจำนวน 515 รายที่ระบุเช่นนี้ นอกจากนั้นก็คือนักจัดรายการวิทยุได้รับข้อมูลข่าวสารจากการอบรมหรือสัมมนาจำนวน 183 ราย นักจัดรายการวิทยุได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีจำนวน 178 ราย เพื่อนหรือคนรู้จักฝากให้นักจัดรายการวิทยุ ช่วยออกอากาศให้จำนวน 143 ราย ประการสุดท้ายคือการได้รับมอบหมายจากเจ้าของรายการให้เผยแพร่ข้อมูลต่อไปในจำนวน 84 ราย (รายละเอียดดูในตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 แหล่งที่มาของข้อมูลวิชาการที่นักจัดรายการวิทยุนำมา
เผยแพร่่ออกอากาศ

แหล่งที่มาของข้อมูล (n=786)	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
นักจัดรายการฯพบและนำมาเผยแพร่เอง	692 (88.2)	93 (11.8)	785 (100.0)
ผู้ผลิตส่งมาให้เผยแพร่โดยตรง	515 (65.6)	270 (34.4)	785 (100.0)
ได้รับข้อมูลจากการสัมมนา	183 (23.3)	602 (76.7)	785 (100.0)
หัวหน้าสถานีมอบหมายให้เผยแพร่	178 (22.7)	607 (77.3)	785 (100.0)
เพื่อน/คนรู้จักฝากมา	143 (18.2)	642 (81.8)	785 (100.0)
เจ้าของรายการมอบหมายให้เผยแพร่	84 (10.7)	701 (89.3)	785 (100.0)
รับข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ	40 (5.1)	745 (94.9)	785 (100.0)

* ไม่ตอบ 1 ราย

ไม่เคยเผยแพร่ข้อมูล 18 ราย

จากตารางที่ 4.7 จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้นักจัดรายการวิทยุ มีความเป็นอิสระเสรีค่อนข้างสูง เนื่องจากนักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่ สามารถเลือกตัดสินใจได้ว่า จะนำข้อมูลข่าวสารใดมาออกอากาศ การ

ตัดสินใจจึงขึ้นอยู่กับความชอบและสนใจโดยส่วนตัวของนักจัดรายการวิทยุเอง ดังนั้นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็คือ การทำให้นักจัดรายการวิทยุเห็นความสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการอยู่ให้ได้มากที่สุดเพื่อให้นักจัดรายการวิทยุนำข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ เผยแพร่ต่อไป อีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกันคือเรื่องของสัมพันธภาพอันดีระหว่างหน่วยงานกับนักจัดรายการวิทยุ กล่าวคือถ้าหน่วยงานที่เป็นผู้ผลิตข้อมูลสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักจัดรายการวิทยุ และจัดส่งข้อมูลข่าวสารให้กับนักจัดรายการวิทยุได้อย่างสม่ำเสมอแล้ว ก็จะทำให้โอกาสที่นักจัดรายการวิทยุจะนำข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานนั้น ๆ ออกเผยแพร่ต่อไปย่อมมีมากขึ้นตามไปด้วย

ในคำถามที่ว่า หากมีการขอความร่วมมือจากนักจัดรายการวิทยุ ให้เปิดสปอตข้อมูลข่าวสารทางวิชาการต่าง ๆ แล้ว นักจัดรายการวิทยุ คิดว่าจำนวนและความยาวของสปอตที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร ผลจากการศึกษาพบว่าจำนวนสปอตและความยาวของสปอตที่เหมาะสมสำหรับส่งมาให้ให้นักจัดรายการวิทยุนำมาเผยแพร่ออกอากาศนั้น นักจัดรายการวิทยุให้ข้อเสนอแนะว่าจำนวนสปอตที่เหมาะสมที่สุดคือจำนวน 6 สปอต รองลงมาคือจำนวน 3 และ 12 สปอต โดยควรมีความยาว 30, 40 และ 60 วินาทีตามลำดับ จำนวนสปอตโดยเฉลี่ยเท่ากับ 9.1 สปอต และระยะเวลาเฉลี่ยในแต่ละสปอตเท่ากับ 34 วินาที (รายละเอียดดูในตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 จำนวนสปอตและระยะเวลาที่เหมาะสม ในแต่ละสปอต
สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลทางด้านวิชาการ

	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสปอต (เรียงตามลำดับ) (N=804)		
6	195	27.9
3	90	12.9
12	80	11.4
2	66	9.3
1	59	8.4
18	47	6.7
อื่น ๆ **	164	23.4
รวม	701	100.0
จำนวนสปอตโดยเฉลี่ย = 9.1		
หมายเหตุ : ไม่สามารถเปิดสปอตได้ 23 ราย		
ไม่สามารถระบุจำนวนสปอตได้ 80 ราย		
** หมายถึงจำนวนอื่น ๆ ที่นักจัดรายการวิทยุเสนอแนะมาเพียงเล็กน้อย		
ระยะเวลาในแต่ละสปอต/วินาที (N=804)		
30	633	83.6
40	30	4.0
60	24	3.2
อื่น ๆ **	70	9.2
รวม	757	100.0
ระยะเวลาเฉลี่ยในแต่ละสปอต = 34 วินาที		
หมายเหตุ : ไม่สามารถเปิดสปอตได้ 23 ราย		
ไม่สามารถระบุจำนวนสปอตได้ 23 ราย		
ไม่ตอบ 1 ราย		
** หมายถึงระยะเวลาอื่น ๆ ที่นักจัดรายการวิทยุเสนอแนะมาเพียงเล็กน้อย		

นอกจากการส่งสไปดให้นักจัดรายการวิทยุเพื่อออกอากาศในรายการแล้ว การพูดคุยของตัวนักจัดรายการวิทยุเองก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะการพูดคุยของนักจัดรายการวิทยุจะเป็นการพูดคุยจากตัวนักจัดรายการวิทยุไปยังกลุ่มผู้ฟังโดยตรงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งจะมีลักษณะของความเป็นกันเองและครอบคลุมเนื้อหารายละเอียดต่าง ๆ ได้มากกว่าการเปิดสไปด ในเรื่องนี้นักจัดรายการวิทยุให้ข้อเสนอแนะว่ายินดีที่จะพูดถึงข้อมูลวิชาการต่าง ๆ ในรายการของตนเองวันละ 1, 2 และ 3 ครั้ง โดยมีระยะเวลาในการพูดครั้งละ 2, 3 และ 5 นาทีตามลำดับโดยเฉลี่ยแล้วนักจัดรายการวิทยุยินดีพูดถึงข้อมูลวิชาการต่าง ๆ ให้วันละ 2.6 ครั้ง ๆ ละ 2.6 นาที (รายละเอียดดูในตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 จำนวนครั้งและระยะเวลาที่เหมาะสม ในการเผยแพร่ข้อมูลทางด้านวิชาการในรายการวิทยุ

	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้ง/วัน (N=804)		
1	291	40.1
2	175	24.2
3	115	15.9
4	46	6.4
5	37	5.1
6	23	3.2
7 ครั้งขึ้นไป	37	5.1
รวม	724	100.0
จำนวนครั้งโดยเฉลี่ย = 2.6 ครั้ง/วัน		
หมายเหตุ: ไม่สามารถพูดในรายการได้ 22 ราย		
ไม่สามารถระบุจำนวนครั้งได้ 58 ราย		

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาในแต่ละครั้ง/นาที (N=804)		
น้อยกว่า 2	318	41.4
2 - 3	273	35.5
มากกว่า 3 - 5	141	18.3
มากกว่า 5	37	4.8
รวม	769	100.0
ระยะเวลาในแต่ละครั้งโดยเฉลี่ย = 2.6 นาที หมายเหตุ : ไม่สามารถพูดในรายการได้ 22 ราย ไม่สามารถระบุระยะเวลาได้ 1 ราย สามารถพูดให้เต็มเวลาของรายการ 12 ราย		

ความคิดเห็นในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของ นักจัดรายการวิทยุ

นักจัดรายการวิทยุถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสื่อสาร คือการทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารหรือข้อมูลต่าง ๆ ออกไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ความคิดเห็นต่อบทบาทของตนเองของนักจัดรายการวิทยุสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของนักจัดรายการวิทยุได้เป็นอย่างดี กล่าวคือถ้านักจัดรายการวิทยุมีความเห็นต่อบทบาท และหน้าที่ของตนเองอย่างไร รูปแบบการดำเนินการจัดรายการวิทยุก็จะปฏิบัติตามความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุ ดังนั้นการศึกษาครั้งนีจึงได้ศึกษาถึงความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของนักจัดรายการวิทยุเองอีกด้วย

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของนักจัดรายการวิทยุ พบผลการศึกษาคือ นักจัดรายการวิทยุมีความเห็นว่าบทบาทและหน้าที่ของตนเองในด้านการให้ความบันเทิงแก่สังคมเป็นความสำคัญประการแรก โดยมีนักจัดรายการวิทยุที่มีความเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับความคิดเห็นนี้มากที่สุด คือจำนวน 693 ราย (ร้อยละ 86.3) ในขณะที่มีผู้แสดงความคิดเห็นในเชิงเป็นกลางจำนวน 104 ราย (ร้อยละ 12.9) แต่มีผู้ที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในจำนวนเพียง 7 ราย (ร้อยละ 0.8) เท่านั้น และเมื่อนำความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่นักจัดรายการวิทยุแสดงความคิดเห็น ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วยเป็นกลาง เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง มาหาค่าคะแนนเฉลี่ยเพื่อดู

ลำดับความสำคัญ จะเห็นได้ว่านักจัดรายการวิทยุมีความคิดเห็นเรียงตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้ 1) รายการวิทยุ/นักจัดรายการวิทยุคือผู้ให้ความบันเทิงต่อสังคม 2) รายการวิทยุ/นักจัดรายการวิทยุสามารถทำหน้าที่เป็นครูที่ให้การศึกษอบรมแก่ผู้ฟังได้ 3) รายการวิทยุ/นักจัดรายการวิทยุควรมีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ 4) รายการวิทยุ/นักจัดรายการวิทยุควรมีการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวผ่านทางรายการวิทยุ 5) รายการวิทยุ/นักจัดรายการวิทยุเป็นผู้นำทางความคิดของสังคม (รายละเอียดดูในตารางที่ 5.1 และ 5.2)

ตารางที่ 5.1 ความคิดเห็นต่อบทบาทและหน้าที่ของนักจัดรายการวิทยุ

ความคิดเห็นต่อบทบาท และหน้าที่ของ นักจัดรายการวิทยุ	ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		กลาง ๆ		เห็นด้วย		เห็นด้วย อย่างยิ่ง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เป็นผู้นำทางความคิดของสังคม เป็นผู้ให้ความบันเทิงแก่สังคม	16	2.0	99	12.3	278	34.6	352	43.8	59	7.3	804	100.0
ความสดชื่นคิดเห็นส่วนตัวผ่าน ทางรายการวิทยุ	2	0.2	5	0.6	104	12.9	537	66.9	156	19.4	804	100.0
การสัมภาษณ์พร้อมผู้ลงทาง รายการวิทยุ	88	10.9	216	26.9	355	44.2	131	16.3	14	1.7	804	100.0
สามารถทำหน้าที่ให้การศึกษา วิชาการ	12	1.5	55	6.8	187	23.3	383	47.6	167	20.8	804	100.0
สามารถทำหน้าที่ให้การศึกษา และอบรมผู้ฟังได้	6	0.7	44	5.5	117	14.6	463	57.6	174	21.6	804	100.0

ตารางที่ 5.2 ความคิดเห็นต่อบทบาทและหน้าที่ของนักจัดรายการวิทยุ

ความคิดเห็น (เรียงตามลำดับ)	คะแนนเฉลี่ย (X) (ช่วงคะแนน 1-5)* (N=804)
นักจัดรายการฯ คือผู้ให้ความบันเทิงแก่สังคม	4.04
รายการวิทยุสามารถทำหน้าที่เป็นครู ให้การศึกษาและ การอบรมแก่ผู้ฟังได้	3.94
รายการวิทยุทุกรายการควรมีการเผยแพร่ข้อมูลทาง วิชาการ	3.79
นักจัดรายการฯ ควรแสดงความคิดเห็นส่วนตัวผ่าน ทางรายการวิทยุ	3.29
นักจัดรายการฯ คือผู้นำความคิดของสังคม	2.58

* เกณฑ์การให้คะแนนคือ ความคิดเห็นต่อบทบาทของนักจัดรายการวิทยุ 5 ข้อ มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยความคิดเห็นต่อบทบาทของนักจัดรายการวิทยุในทางลบ (นักจัดรายการวิทยุคือผู้นำความคิดทางสังคม และนักจัดรายการวิทยุควรแสดงความคิดเห็นส่วนตัวผ่านทางรายการวิทยุได้) ให้คะแนนดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง =1, เห็นด้วย=2, กลาง ๆ =3, ไม่เห็นด้วย=4, ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง=5 ส่วนความคิดเห็นในทางบวก (นักจัดรายการวิทยุคือผู้ให้ความบันเทิงแก่สังคม, รายการวิทยุสามารถทำหน้าที่เป็นครูให้การศึกษาและอบรมแก่ผู้ฟังได้และรายการวิทยุควรมีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ) มีเกณฑ์การให้คะแนนในทางตรงกันข้าม คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง =5, เห็นด้วย=4, กลาง ๆ =3, ไม่เห็นด้วย=2, ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง=1

ผลการศึกษาในเรื่องความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของตนเองทำให้เห็นได้ว่านักจัดรายการวิทยุมีความคิดเห็นว่บทบาทและหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของรายการวิทยุหรือ

นักจัดรายการวิทยุ ก็คือทำให้ความบันเทิงแก่สังคม และในขณะเดียวกันนักจัดรายการวิทยุก็ยังมีความคิดเห็นอีกว่า แม้ว่าหน้าที่ในการให้ความบันเทิงจะเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดก็ตาม แต่รายการวิทยุหรือนักจัดรายการวิทยุก็สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ให้การศึกษาหรือให้ความรู้แก่ผู้ฟังได้ โดยการเผยแพร่ความรู้หรือข้อมูลข่าวสารทางวิชาการต่าง ๆ ผ่านในรายการของตนเอง หรือกล่าวได้ว่านักจัดรายการวิทยุมีความคิดเห็นในเชิงที่สนับสนุนได้ว่าบทบาทและหน้าที่ของนักจัดรายการวิทยุนั้นควรมีทั้งการให้ความบันเทิงควบคู่ไปกับการให้การศึกษา อบรม โดยอาศัยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางรายการวิทยุของตนเอง แม้ว่ารายการวิทยุจะเป็นรายการที่เน้นความบันเทิง เช่น รายการเพลงก็ตาม

คุณสมบัติของนักจัดรายการวิทยุ

ในปัจจุบันนี้กล่าวได้ว่าสื่อมวลชนเป็นสถาบันทางสังคม สถาบันหนึ่งเช่นเดียวกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ การดำเนินกิจกรรมของสื่อมวลชนสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและสมาชิกของสังคมได้ นักจัดรายการวิทยุในฐานะที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร คือผู้ที่ทำหน้าที่ในการส่งสาร (Source) ไปยังผู้รับสาร (Receiver) จึงมีความสำคัญเนื่องจากเป็นผู้ที่สามารถถกแถลง และเลือกสรรได้ว่า จะส่งสาร (Message) อย่างไรไปยังกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการศึกษาถึงความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุว่าคุณสมบัติที่ดีของนักจัดรายการวิทยุนั้นควรเป็นอย่างไรจึงมีความสำคัญเช่นกัน

จากการศึกษาเรื่องนี้ ทำให้เห็นได้ว่านักจัดรายการวิทยุมีความเห็นว่าคุณสมบัติสำคัญของการเป็นนักจัดรายการวิทยุที่ดีประการแรก คือนักจัดรายการวิทยุควรเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการทำงานเป็นอย่างดี เช่น เป็นผู้ที่มีความตรงต่อเวลา ตั้งใจทำงาน เป็นต้น โดยมีนักจัดรายการวิทยุที่ระบุถึงคุณสมบัตินี้จำนวน 135 ราย (ร้อยละ 16.8) ประการที่สองคือการใช้ภาษาอย่างถูกต้องไม่จะเป็นการออกเสียงควบกล้ำ การไม่ใช้ศัพท์แปลก ๆ ที่เป็นศัพท์เฉพาะกลุ่ม เป็นต้น โดยมีนักจัดรายการวิทยุมีความคิดเห็นเช่นนี้ไม่ต่างจากคุณสมบัติประการแรกมากนัก คือจำนวน 130 ราย (ร้อยละ 16.2) ประการต่อมาคือนักจัดรายการวิทยุควรเป็นผู้ที่มีความรู้เป็นอย่างดีและรู้จริง โดยมีนักจัดรายการวิทยุระบุถึงคุณสมบัตินี้จำนวน 83 ราย (ร้อยละ 10.3) (รายละเอียดดูในตารางที่ 5.3)

ตารางที่ 5.3 คุณสมบัติที่ดีของนักจัดรายการวิทยุ

	จำนวน	ร้อยละ
มีความรับผิดชอบในการทำงาน	135	16.8
ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง	130	16.1
มีความรู้ดี/รู้จริง	83	10.3
มีจรรยาบรรณต่ออาชีพ	73	9.1
ขยันและกระตือรือร้น	69	8.6
อื่น ๆ *	314	39.1
รวม	804	100.0

* หมายถึงคุณสมบัติอื่นๆ ที่นักจัดรายการวิทยุระบุถึงเป็นส่วนน้อย เช่น ความเป็นคนทันสมัย มีอัธยาศัยดี ใจกว้าง มีคุณธรรม และมีอุดมการณ์ เป็นต้น

ผลจากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่านอกจากนักจัดรายการวิทยุจะมีความคิดเห็นว่าการรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการเป็นนักจัดรายการวิทยุแล้ว คุณสมบัติประการที่สองที่นักจัดรายการวิทยุให้ความสำคัญก็คือการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง แสดงให้เห็นว่าในแวดวงของนักจัดรายการวิทยุนั้นได้มีการตระหนักในเรื่องของการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องอีกด้วย

รูปแบบของสื่อวิทยุในอุดมคติ

ในประเด็นนี้ ผู้ศึกษาได้สอบถามนักจัดรายการวิทยุว่าถ้าสามารถมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการบริหารงานด้านวิทยุแล้วสิ่งที่ตนเองจะทำและภาพที่ตนเองปรารถนาจะเห็นจากสื่อวิทยุคืออะไร โดยให้นักจัดรายการวิทยุระบุตามความสำคัญมา 3 ประการ ผลจากการศึกษาพบว่าสิ่งที่นักจัดรายการวิทยุต้องการแก้ไขหรือภาพที่ต้องการเห็นจากสื่อวิทยุ ส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในประเด็นด้านการปรับปรุงคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุ การให้ความเป็นอิสระแก่สื่อวิทยุ การปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือให้ทันสมัยมากขึ้น การควบคุมสื่อวิทยุ และการให้วิทยุมีความเป็นกลางมากขึ้น เป็นต้น (รายละเอียดดูในตารางที่ 5.4)

ตารางที่ 5.4 สิ่งที่นักจัดรายการวิทยุต้องการแก้ไข

	จำนวน	ร้อยละ
สิ่งที่ต้องการแก้ไขประการที่ 1		
ให้มีความเป็นกลางมากขึ้น	131	16.7
ปรับปรุงคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุ	130	16.6
ให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น	102	13.0
ให้มีการควบคุม	98	12.4
ปรับปรุงเครื่องมือให้ทันสมัยมากขึ้น	62	7.9
อื่น ๆ	262	33.4
รวม	785	100.0
* ไม่ตอบ 19 ราย		

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
สิ่งที่ต้องการแก้ไขประการที่ 2		
ปรับปรุงคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุ	78	20.3
ให้มีความเป็นกลางมากขึ้น	73	19.0
ให้มีการควบคุม	47	12.2
ปรับปรุงเครื่องมือให้ทันสมัยมากขึ้น	42	10.9
ให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น	27	7.0
อื่น ๆ	118	30.6
รวม	385	100.0
* ไม่ตอบ 419 ราย		
สิ่งที่ต้องการแก้ไขประการที่ 3		
ปรับปรุงคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุ	30	20.4
ให้มีความเป็นกลางมากขึ้น	22	15.0
ให้มีการควบคุม	15	10.2
ปรับปรุงเครื่องมือให้ทันสมัยมากขึ้น	12	8.2
ให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น	9	6.1
อื่น ๆ	59	40.1
รวม	147	100.0
* ไม่ตอบ 657 ราย		

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องนักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการของหน่วยงานราชการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุที่มีต่อการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ และนำความคิดเห็นที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางในการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการของหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะในการดำเนินงานของโครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากรของสถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล ผลจากการศึกษาสามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ลักษณะทางด้านประชากรของนักจัดรายการวิทยุ

ผลจากการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุอยู่ในวัยของวัยหนุ่มสาวเป็นส่วนใหญ่ คือในช่วงอายุ 23-27 ปี และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น ครุศาสตร์ สังคมศาสตร์ ฯลฯ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน โดยพบว่ามีนักจัดรายการวิทยุจำนวนเพียง 159 ราย (ร้อยละ 19.7) เท่านั้นที่สำเร็จการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน

นอกจากนั้นยังพบว่า นักจัดรายการวิทยุจำนวนมากมีการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ จากต่างจังหวัดเข้ามาประกอบอาชีพในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยนักจัดรายการวิทยุจะมีภูมิลำเนา

ที่เกิดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ แต่ที่อยู่อาศัยในปัจจุบันกลับอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. ข้อมูลทั่วไปในด้านการจัดรายการวิทยุ

ผลจากการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุทำงานในสังกัดของบริษัทเอกชนมากกว่าราชการ แต่ก็อยู่ในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันนัก คือมีนักจัดรายการวิทยุจำนวน 345 ราย (ร้อยละ 42.9) อยู่ในสังกัดของบริษัทเอกชน และจำนวน 330 ราย (ร้อยละ 41.0) อยู่ในสังกัดของหน่วยงานราชการ นอกนั้นเป็นนักจัดรายการวิทยุอิสระ และอยู่ในสังกัดของรัฐวิสาหกิจ

การเป็นนักจัดรายการวิทยุถือได้ว่าเป็นอาชีพ ๑ หนึ่งในซึ่งเป็นที่ทั้งอาชีพหลักและอาชีพรอง ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่ คือในจำนวน 521 ราย (ร้อยละ 64.8) ประกอบอาชีพนักจัดรายการวิทยุเป็นอาชีพหลักโดยไม่มีอาชีพอื่นใดเป็นอาชีพรอง นอกจากนั้นในการศึกษานี้ยังพบอีกด้วยว่าระยะเวลาในการประกอบอาชีพนั้น ส่วนใหญ่แล้วนักจัดรายการวิทยุจะมีประสบการณ์ในอาชีพนี้มาแล้วในระยะเวลา 1-5 ปี และ 6-10 ปี โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยของการเป็นนักจัดรายการวิทยุเท่ากับ 8 ปี จึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุนได้ว่าการเป็นนักจัดรายการวิทยุเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความมั่นคงพอสมควร

ในการจัดรายการวิทยุ พบว่านักจัดรายการวิทยุมีการเตรียมตัวก่อนการดำเนินการจัดรายการ ทั้งในเรื่องของข้อมูลที่จะพูดออกอากาศ

และการเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยพบว่ามีการจัดรายการวิทยุ จำนวน 720 ราย (ร้อยละ 89.6) ที่มีการเตรียมตัวก่อนการดำเนินการจัดรายการ ในขณะที่มีเพียง 84 ราย (ร้อยละ 10.4) เท่านั้นที่ไม่มีการเตรียมตัวแต่อย่างใด

สำหรับการติดต่อกับกลุ่มผู้ฟังได้ทำการศึกษาว่านักจัดรายการวิทยุเคยได้รับการติดต่อจากกลุ่มผู้ฟังทั้งทางจดหมายและทางโทรศัพท์หรือไม่ และในการติดต่อนั้นเคยมีการกล่าวถึงข้อมูลหรือเรื่องราวในเชิงวิชาการบ้างหรือไม่ มากน้อยอย่างไร จากการศึกษาพบว่าภายในระยะเวลา 1 เดือนก่อนการสัมภาษณ์นักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่เคยได้รับจดหมายติดต่อกับผู้ฟัง แต่ส่วนใหญ่แล้วเนื้อหาสาระในจดหมายจะไม่มีพูดถึงเรื่องราว หรือข้อมูลทางวิชาการแต่อย่างใด มีอยู่เพียง 168 ราย (ร้อยละ 31.6) เท่านั้นที่กล่าวว่าได้รับจดหมายที่พูดถึงข้อมูลเชิงวิชาการเพียงเล็กน้อย (ประมาณ 1-15%)

ในทำนองเดียวกันกับการพูดคุยทางโทรศัพท์กับผู้ฟังภายในระยะเวลา 1 อาทิตย์ก่อนการเข้าพบและสัมภาษณ์ ที่พบว่าส่วนใหญ่แล้วนักจัดรายการวิทยุจะมีการพูดคุยทางโทรศัพท์กับผู้ฟังในช่วงระหว่าง 1-30 ครั้ง และส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีพูดคุยกันในเรื่องราวทางวิชาการเลย มีอยู่เพียง 222 ราย (ร้อยละ 33.6) เท่านั้นที่มีการพูดคุยในเรื่องทางวิชาการบ้างเพียงเล็กน้อย (ประมาณ 1-15%)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้ฟังกับนักจัดรายการวิทยุอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ แต่การติดต่อส่วนใหญ่แล้วเป็นการติดต่อในลักษณะของการพูดคุยกันในเรื่องทั่ว ๆ ไปกับ

นักจัดรายการวิทยุ ที่ผู้ฟังนิยมชมชอบ การร่วมสนุกทายปัญหาต่าง ๆ และขอให้นักจัดรายการวิทยุเปิดเพลงที่ตนเองชอบเท่านั้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการสื่อสารเฉพาะด้านการให้ความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่หน้าที่ในด้านอื่น ๆ เช่นการให้ความรู้ ข้อมูล หรือข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ฯลฯ เห็นได้ว่าจะยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าไรนัก

3. ข้อมูลทั่วไปด้านรายการวิทยุที่นักจัดรายการวิทยุ ดำเนินการ

ผลจากการศึกษาพบว่า นักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่มีรายการที่อยู่ในความรับผิดชอบระหว่าง 1-2 รายการ โดยมีจำนวนรายการโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3 รายการ และเป็นรายการที่ออกอากาศในระบบ F.M. มากกว่าระบบ A.M.

ในการศึกษาได้จัดแบ่งรายการวิทยุที่นักจัดรายการวิทยุ ดำเนินการอยู่ออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ รายการเพลง ข่าวและสารคดี นอกนั้นเป็นรายการประเภทอื่นๆเช่น ละครวิทยุ ลิเก หมอลำ หรือการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน เป็นต้น ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า รายการที่นักจัดรายการวิทยุดำเนินการอยู่เป็นรายการเพลงมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือรายการข่าวและรายการสารคดีต่าง ๆ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละรายการแล้ว พบว่าระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละรายการของนักจัดรายการวิทยุอยู่ในช่วงระยะเวลา

1-5 ปี โดยแต่ละรายการส่วนใหญ่ออกอากาศ 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์ และออกอากาศนานครั้งละ 30 นาที - 1 ชม.

ผลการศึกษาในเรื่องของการใช้เวลาในการจัดเตรียมเรื่องราวหรือข้อมูลต่างๆ ก่อนการดำเนินรายการแต่ละรายการ พบว่านักจัดรายการวิทยุมีการเตรียมตัวในการจัดรายการวิทยุแต่ละรายการแตกต่างกันออกไป โดยมีรายการถึง 649 รายการ (ร้อยละ 40.0) ที่นักจัดรายการใช้เวลาในการเตรียมตัว 20 นาที - 1.30 ชม. และโดยเฉลี่ยแล้วในแต่ละรายการนักจัดรายการวิทยุจะใช้เวลาราว 1.2 ชม. ในการเตรียมตัวก่อนที่จะดำเนินรายการ

ส่วนเรื่องของการเป็นเจ้าของรายการและการมีส่วนร่วมในการหาผู้สนับสนุนรายการ (Sponsor) พบว่าส่วนใหญ่แล้วในแต่ละรายการนักจัดรายการวิทยุจะเป็นลูกจ้างของบริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ และรับผิดชอบในการจัดรายการวิทยุแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่มีหน้าที่ในส่วนอื่น ๆ รวมทั้งไม่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดหาผู้สนับสนุนรายการ (Sponsor) อีกด้วย

4. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านวิชาการของนักจัดรายการวิทยุ

ในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการของนักจัดรายการวิทยุ นั้น ในการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่แล้วนักจัดรายการวิทยุเคยมีการพูดเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการผ่านทางรายการของตนเอง แม้ว่าในรายการที่รับผิดชอบดำเนินการอยู่จะเป็นรายการที่เน้นความบันเทิง เช่น รายการเพลงเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม โดยพบว่า มีนักจัดรายการวิทยุที่เคยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการในรายการของตนเองเป็นจำนวนถึง 786 ราย (ร้อยละ 97.8)

ในรายละเอียดของนักจัดรายการวิทยุที่เคยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันเท่าไรนักระหว่างเพศหญิงและชาย แต่ในเรื่องของระดับการศึกษาพบว่าในจำนวนนักจัดรายการวิทยุที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 384 ราย มีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการผ่านทางรายการวิทยุของตนเองจำนวน 374 ราย และสาขาวิชาที่จบการศึกษาก็เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า ถึงแม้ว่านักจัดรายการวิทยุจะสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ทางนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็พบว่าในจำนวนนักจัดรายการวิทยุ 159 รายนี้ มีผู้ที่เคยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการผ่านทางรายการของตนเองในจำนวนเกือบทั้งหมด คือในจำนวน 157 ราย

ในเรื่องของระยะเวลาในการเป็นนักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า นักจัดรายการวิทยุที่ทำงานนี้มาในระยะเวลา 1-5 ปีมีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการมากที่สุด กล่าวคือในจำนวนนักจัดรายการวิทยุ 342 รายมีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการมากถึง 336 ราย

สำหรับในด้านของการได้รับการติดต่อจากผู้ฟัง ซึ่งในการศึกษารุ่นนี้แบ่งออกเป็นการติดต่อทางจดหมายและโทรศัพท์ ในเรื่องนี้นพบข้อที่น่าสนใจคือถึงแม้ว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการติดต่อจากผู้ฟังในเรื่องของข้อมูลเชิงวิชาการเลย แต่ในจำนวนนักจัดรายการวิทยุที่ไม่เคยได้รับการติดต่อเรื่องข้อมูลทางวิชาการนี้ก็มีการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการในรายการของตนเอง ในเรื่องนี้ชี้ให้เห็นได้ว่านักจัดรายการวิทยุจะมีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการในรายการของตนเองหรือไม่ นั่น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่านักจัดรายการวิทยุได้รับการติดต่อหรือร้องขอจากผู้ฟังหรือไม่

ประเด็นทางด้านวิชาการที่นักจัดรายการวิทยุเคยพูดเผยแพร่ ออกอากาศไปแล้วนั้น ในการศึกษาพบว่าประเด็นทางวิชาการที่นักจัดรายการวิทยุสนใจและชอบมากที่สุดเรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ 1. เรื่องสุขภาพ อนามัยและสาธารณสุข 2. ปัญหาเสพติด 3. มลภาวะและสิ่งแวดล้อม 4. โรคเอดส์ 5. ข่าวสังคมต่าง ๆ 6. ปัญหาการจราจรและอุบัติเหตุ

ประเด็นทางวิชาการข้างต้นนั้นเป็นความชอบและสนใจของนักจัดรายการวิทยุที่เคยพูดออกอากาศไปแล้ว ซึ่งอาจไม่ได้เป็นประเด็น

ที่นักจัดรายการวิทยุชอบและสนใจโดยส่วนตัวก็ได้ ในการศึกษาจึงได้มีการศึกษา เพิ่มเติมอีกด้วยว่าโดยส่วนตัวแล้วนักจัดรายการวิทยุมีความชอบและสนใจในประเด็นวิชาการด้านใดบ้าง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับความชอบและความสนใจในประเด็นวิชาการที่เคยพูดออกอากาศไปแล้วก็พบว่าไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เช่น ในประเด็นด้านสุขภาพอนามัยและสาธารณสุข พบว่าโดยส่วนตัวแล้วนักจัดรายการวิทยุมีความชอบและสนใจมากเป็นอันดับสอง ในขณะที่นักจัดรายการวิทยุที่เคยพูดออกอากาศในเรื่องเหล่านี้ไปแล้วมีความชอบและสนใจมากเป็นอันดับหนึ่ง เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวแล้วยังมีประเด็นวิชาการด้านอื่นที่นักจัดรายการวิทยุให้ความสนใจอีก เช่นปัญหาโสเภณี ผู้สูงอายุ การอพยพย้ายถิ่น และปัญหาการหย่าร้าง เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน

การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการศึกษาพบว่าแหล่งที่มาของข้อมูลทางวิชาการที่นักจัดรายการวิทยุนำมาเผยแพร่ต่อผู้ฟังที่นักจัดรายการวิทยุระบุถึงมากที่สุดคือตัวนักจัดรายการวิทยุเอง กล่าวคือนักจัดรายการวิทยุเป็นผู้พบเห็นข้อมูล เห็นว่ามีประโยชน์และน่าสนใจ จึงนำมาพูดเผยแพร่ในรายการของตนเอง ไม่ว่าจะข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นจะได้มาจากทางใด ถ้านักจัดรายการวิทยุเห็นว่าไม่มีความสำคัญหรือน่าสนใจแล้วก็จะไม่นำข้อมูลเหล่านั้นมาเผยแพร่ต่อไป ทำให้เห็นได้ว่านักจัดรายการวิทยุมีอิสระเสรีค่อนข้างสูง สามารถเลือกสรรข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการนำมาเผยแพร่ออกอากาศได้ตามความคิดเห็นหรือความสนใจโดยส่วนตัว อย่างไรก็ตามการได้รับการร้องขอจากหน่วยงานผู้ผลิตข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ช่วยเผยแพร่ข้อมูลให้ก็ยังมีความสำคัญเช่นกัน ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทาง

วิชาการผ่านทางรายการวิทยุที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือ ความสนใจของนักจัดรายการวิทยุเป็นการส่วนตัว และสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้ผลิตข้อมูลกับนักจัดรายการวิทยุ

การศึกษาครั้งนี้ นักจัดรายการวิทยุยังได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องการส่งข้อมูลข่าวสารมายังนักจัดรายการวิทยุอีกด้วยว่าสามารถส่งมาได้ทั้งในรูปแบบสปอต และส่งข้อความมาเพื่อให้นักจัดรายการวิทยุพูดในการจัดรายการวิทยุแต่ละครั้ง โดยจำนวนสปอตที่เหมาะสมที่จะส่งมาให้ให้นักจัดรายการวิทยุเผยแพร่ออกอากาศให้คือจำนวน 6 สปอต แต่ละสปอตควรมีความยาวไม่เกิน 30 วินาที ส่วนการพูดออกอากาศนั้น นักจัดรายการวิทยุให้ข้อเสนอแนะว่า ยินดีที่จะพูดออกอากาศในเรื่องของข้อมูลวิชาการต่าง ๆ ในรายการของตนเองวันละ 1 ครั้ง ๆ ละประมาณ 2 นาที

5. ความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเอง

ในเรื่องของความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ได้กำหนดประเด็นในการศึกษาเป็น 5 ประการ ผลจากการศึกษาพบว่านักจัดรายการวิทยุมีความเห็นเรื่องบทบาทและหน้าที่ของตนเองเรียงตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้ คือ 1. นักจัดรายการวิทยุคือผู้ให้ความบันเทิงแก่สังคม 2. รายการวิทยุ/นักจัดรายการวิทยุสามารถทำหน้าที่เป็นครูที่ให้การศึกษอบรรณแก่ผู้ฟังได้ 3. รายการวิทยุ/นักจัดรายการวิทยุ

ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ 4. นักจัดรายการวิทยุควรแสดงความคิดเห็นส่วนตัวผ่านทางรายการวิทยุ 5. นักจัดรายการวิทยุควรเป็นผู้นำความคิดในสังคม

จากการศึกษาทำให้เห็นได้ว่าบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของรายการวิทยุ/นักจัดรายการวิทยุ คือ การให้ความบันเทิงแก่คนในสังคม และนอกจากการให้ความบันเทิงแก่สังคมแล้วนักจัดรายการวิทยุยังมีความคิดเห็นว่าคุณเองสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ให้การศึกษา หรือความรู้แก่ผู้ฟัง โดยอาศัยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการต่างๆ ผ่านทางรายการของตนเองได้ กล่าวได้ว่าส่วนใหญ่แล้วนักจัดรายการวิทยุมีความคิดเห็นว่าคุณเองควรมีหน้าที่ในการให้ความบันเทิงควบคู่ไปกับการให้ความรู้เชิงวิชาการ

นอกจากนั้นในการศึกษายังสนใจศึกษาอีกว่า นักจัดรายการวิทยุมีความคิดเห็นอย่างไรในเรื่องคุณสมบัติที่ดีของนักจัดรายการวิทยุ และสิ่งที่นักจัดรายการวิทยุต้องการปรับปรุงแก้ไขสื่อวิทยุ ผลการศึกษาสรุปได้ว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่เห็นว่าคุณสมบัติที่ดีของการเป็นนักจัดรายการวิทยุประการแรกคือ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน เช่น การเป็นคนตรงต่อเวลา การตั้งใจทำงานโดยการนำเสนอสิ่งที่ดีมีประโยชน์ให้กับผู้ฟัง เป็นต้น ประการที่สองพบว่านักจัดรายการวิทยุให้ความสำคัญกับเรื่องการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ซึ่งในเรื่องนี้อาจสะท้อนให้เห็นได้ว่า นักจัดรายการวิทยุมีความเห็นในปัจจุบันนี้ว่าการวิทยุกำลังมีปัญหาในเรื่องของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง หรืออาจเป็นไปได้ว่านักจัดรายการวิทยุเห็นว่าการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องมีความสำคัญ และนักจัดรายการวิทยุควรมีหน้าที่ส่งเสริมหรือสนับสนุน

ให้มีการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง โดยเชื่อว่าในสถานภาพของการเป็นนักจัดรายการวิทยุ นั้นสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องได้

ในเรื่องของความคิดเห็นในอุดมคติของนักจัดรายการวิทยุ ได้ศึกษาว่าถ้านักจัดรายการวิทยุมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการบริหารงานวิทยุแล้ว สิ่งที่ต้องการหรือภาพที่ปรารถนาจะเห็นจากสื่อวิทยุคืออะไร จากการศึกษาพบว่าสิ่งที่นักจัดรายการวิทยุต้องการแก้ไขปรับปรุงมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือการปรับปรุงคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุ การให้ความเป็นอิสระแก่สื่อวิทยุและการปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือ ให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าสิ่งที่นักจัดรายการวิทยุ ต้องการปรับปรุงแก้ไขมีความสอดคล้องกันกับความคิดเห็นของนักจัดรายการวิทยุในเรื่องของคุณสมบัติที่ดีของนักจัดรายการวิทยุ กล่าวคือ ในขณะที่นักจัดรายการวิทยุเห็นว่าคุณสมบัติที่ดีของนักจัดรายการวิทยุ ประการแรกคือ การมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ ประการที่สอง คือการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง นักจัดรายการวิทยุก็มีความคิดเห็นว่า ถ้าสามารถปรับปรุงแก้ไขสื่อวิทยุได้แล้ว สิ่งที่ต้องการปรับปรุงก็คือ เรื่องของคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องนักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่ข้อมูลวิชาการของหน่วยงานราชการครั้งนี้สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อเป็น

ประโยชน์ในการดำเนินงานด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานราชการได้ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากผลการศึกษพบว่า แม้ว่านักจัดรายการวิทยุจะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาวิชาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเป็นนักจัดรายการวิทยุ และถึงแม้ว่าการจบการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงจะไม่ได้เป็นตัวกำหนดถึง การเป็นนักจัดรายการวิทยุที่ดีก็ตาม แต่ก็ต้องยอมรับว่าหากนักจัดรายการวิทยุมีความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนแล้วก็จะมี ส่วนช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นนักจัดรายการวิทยุมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ในการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นอีกด้วยว่าตัวนักจัดรายการวิทยุเองก็มีความคิดเห็นว่าสิ่งที่ตนเองต้องการจะปรับปรุงแก้ไขกับสื่อวิทยุในปัจจุบันก็คือ การปรับปรุงคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุสิ่งนี้ย้ำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการพัฒนาคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุมีความสำคัญมาก แม้แต่ตัวนักจัดรายการวิทยุเองก็ยังให้ความสำคัญเห็นว่าควรได้มีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุให้มากขึ้น ดังนั้นผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จึงควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของความรู้เชิงวิชาการ ทักษะ และบทบาทหน้าที่ด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการให้ความบันเทิงรวมไปถึงเรื่องของจริยธรรม จรรยาบรรณ ฯลฯ ให้กับนักจัดรายการวิทยุ ทำให้นักจัดรายการวิทยุมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งนักจัดรายการวิทยุเองก็มีความพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนเองอยู่แล้ว

2. เนื่องจากนักจัดรายการวิทยุมีการโยกย้ายถิ่นที่อยู่จากภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาประกอบอาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลเป็นส่วนใหญ่ สิ่งนี้สะท้อนถึงการกระจุกตัวของความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ที่รวมศูนย์อยู่ที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ดีถ้าในวงการวิทยุได้มีการแพร่กระจายความเจริญก้าวหน้าออกไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้นักจัดรายการวิทยุสามารถประกอบอาชีพทำมาหากินอยู่ในท้องถิ่นของตนเองได้

3. อีกประการหนึ่งก็คือ จากผลการศึกษาที่พบว่านักจัดรายการวิทยุมีรายการที่อยู่ในความรับผิดชอบตั้งแต่อย่างน้อยที่สุดคือ 1 รายการ ไปจนถึงมากที่สุดคือ 9 รายการ และจากจำนวนนักจัดรายการวิทยุที่ทำการศึกษ ทั้งหมด 804 ราย พบว่ามีรายการที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งสิ้น 1,804 รายการ และเป็นรายการที่ออกอากาศ ในระบบ F.M. มากถึง 1,086 รายการ ในขณะที่เป็นรายการที่ออกอากาศในระบบ A.M. เพียง 634 รายการเท่านั้น และเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสถานีวิทยุในประเทศไทยที่มีสถานีวิทยุในระบบ F.M. 284 สถานี ระบบ A.M. 189 สถานีแล้ว จะเห็นได้ว่าสถานีวิทยุในประเทศไทยอยู่ในระบบ F.M. มากกว่า ในขณะที่เดียวกันกับที่รายการที่นักจัดรายการวิทยุรับผิดชอบก็ออกอากาศในระบบ F.M. มากกว่า จึงเป็นข้อที่น่าสังเกตว่าถ้าได้มีการกระจายสถานีวิทยุในระบบ A.M. และ F.M. ให้อยู่ในปริมาณที่เท่า ๆ กันแล้วอาจเป็นไปได้หรือไม่ที่จะทำให้การได้รับข้อมูลข่าวสารของประชากรกระจายไปได้อย่างทั่วถึงมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มประชากรที่อยู่ในเขตชนบท

4. จากผลการศึกษาในด้านการได้รับการติดต่อจากกลุ่มผู้ฟัง ทั้งทางจดหมายและโทรศัพท์ ที่พบว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่แล้ว

ได้รับการติดต่อจากกลุ่มผู้ฟัง ซึ่งการได้รับการติดต่อจากผู้ฟังนั้นเป็น ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดรายการได้ทางหนึ่ง ในการศึกษาพบว่า จริงอยู่ที่นักจัดรายการวิทยุเป็นจำนวนมากได้รับการติดต่อจากผู้ฟัง แต่ในการติดต่อนั้นส่วนใหญ่แล้วจะไม่ได้กล่าวถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กับข้อมูลข่าวสารทางวิชาการเลย มีนักจัดรายการวิทยุเป็นจำนวนน้อย ที่ระบุว่าเคยได้รับการติดต่อจากผู้ฟังในเรื่องเหล่านี้ แต่ก็อยู่ในปริมาณ เพียงเล็กน้อย (ประมาณ 1-15 %) เท่านั้น และการเผยแพร่ข้อมูล ทางวิชาการของนักจัดรายการวิทยุไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่านักจัดรายการ วิทยุได้รับการติดต่อจากผู้ฟังในเรื่องของข้อมูลวิชาการหรือไม่

ดังนั้นจึงอาจสรุปเป็นข้อเสนอแนะไว้ในที่นี้ได้ว่า การเผยแพร่ข้อมูลเชิงวิชาการของนักจัดรายการวิทยุไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่านัก จัดรายการวิทยุได้รับการร้องขอจากผู้ฟังมาหรือไม่ แต่ขึ้นอยู่กับตัวนัก จัดรายการวิทยุเองว่ามีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ในด้านการ เป็นผู้ให้ความรู้ การศึกษาแก่กลุ่มผู้ฟังหรือไม่ ดังนั้น แนวทางในการ ส่งเสริมให้นักจัดรายการวิทยุมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเชิงวิชาการใน รายการวิทยุ นั้นจึงขึ้นอยู่กับว่าจะทำอะไรให้นักจัดรายการวิทยุมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่นี้ และผู้ผลิตข้อมูลข่าวสารจะอย่างไร ให้ข้อมูลข่าวสารของตนมีความสำคัญและน่าสนใจให้นักจัดรายการ วิทยุ นำข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ ออกเผยแพร่ต่อไป ซึ่งในเรื่องนี้นักจัด รายการวิทยุก็ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า หากต้องการให้มีการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารเชิงวิชาการในรายการวิทยุแล้ว จำนวนสปอตที่เหมาะสม คือ 6 สปอตโดยมีความยาวประมาณ 30 วินาที และถ้าต้องการให้ นักจัดรายการวิทยุพูดออกอากาศในรายการแล้ว นักจัดรายการวิทยุ ยินดีที่จะพูดออกอากาศให้วันละ 1 ครั้ง ๆ ละประมาณ 2 นาที

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

มหาวิทยาลัยมหิดล

ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทร (66-2) 441-0201-4, 441-9666

โทรสาร (66-2) 441-9333

Email : directpr@mucc.mahidol.ac.th